

**T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
SERAMİK VE CAM TASARIMI ANASANAT DALI**

**ANAMORFİK SANAT ÜZERİNE ARAŞTIRMALAR VE SERAMİK
UYGULAMALARI
Yüksek Lisans Tezi**

**Hazırlayan
Ödül ATA**

**Danışman
Yrd. Doç. Candan GÜNGÖR
İzmir/2015**

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum ‘**Anamorfik Sanat Üzerine Araştırmalar ve Seramik Uygulamaları**’ adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

08/10/2015

Ödül ATA

ÖZET

‘Anamorfik Sanat Üzerine Araştırmalar ve Seramik Uygulamaları’ adı altında hazırlanan bu çalışma, temelde perspektif etkiyle oluşturulan görsel algıya dayalı bir illüzyon ortaya koyan eserlere merak duyulması sonucunda başlamıştır. Tasarımların temelinde esas alınan düşünce Anamorfik sanatın tarihi üzerine yapılan araştırmalar sonucunda incelenen ilk örneklerinde işlenen konular doğrultusunda yön bulmuştur.

Anamorfik sanatın tarihi araştırıldığında üretilen eserlerde çeşitli tekniklerle uygulanan çizimlerin daha çok dönemin kralları gibi siyasi kişilikler ve öğeler ya da dini inançları temsil eden çeşitli sahnelerle rastlanmıştır. Bu sanatın ilk örnekleri ‘Anamorfik Perspektif’ yansılamaları tekniğinin özelliklerini taşımaktadır. Daha sonraları silindirik ve konik biçimli aynaların üzerine çarpıtılmış görüntülerin yansıtılarak asıl görüntünün ortaya çıkmasının amaçlandığı ‘Anamorfik Ayna’ yansılamaları olarak bilinen eserler üretilmiştir.

Günümüzde plastik sanatlarda mimaride ve sokak sanatlarında kullanımı yaygınlaşan bu sanatın anamorfik perspektif etkiyle üretilen eserleri genellikle geniş alanlarda uygulamalar olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayna yardımıyla oluşturulan kompozisyonlar belirli sınırları olan düz yüzeyler üzerine çarpıtmaya uğramış çizimlerin uygulanmasıyla ya da iki veya üç boyutlu deforme edilmiş formların kullanılan çeşitli aynalara yansıtılması sonucu gerçek görüntünün ortaya çıkmasıyla oluşturulmuştur.

Bu çalışma kapsamında uygulanan tasarımlarda Anamorfik sanatın tarihindeki örneklerde görülen dini konulu kompozisyonlardan yola çıkılarak Hristiyanlık tarihi inancında rastlanılan yedi ölümcül günahın temsil ettiği şeytanların illüstrasyonları doğrultusunda kavramsal bir yaklaşımla seramik formlar üzerine uygulamalar yapılmıştır. Formlar üzerindeki deforme görüntülere, belirli açılardan bakılarak ve çeşitli araçlar yardımıyla asıl kompozisyonun ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Anamorfik, Yansıma, Perspektif, Ayna, Algi

ABSTRACT

This thesis prepared under the title of ‘Research on Anamorphic Art and Ceramic Applications’ began with the curiosity for the art works that based on illusion that depend on visual perception that created with perspective. The source of the design ideas of anamorphic art; inspired from the subject of the first example according to anamorphic art history researches.

While searching anamorphic art history; its been encountered various scenes that represent; kings, politicians, political figures or components and religious beliefs. First examples of this art have characteristics of the illusion technique of ‘Anamorphic Perspective’. After that, its been produced with the intention of emerging the real visual image distorted images are reflected on cylindrical and conical shaped mirrors as known as ‘Anamorphic Mirror’ illusions.

Today; this art becoming widespread in plastic arts, architecture and street art; the art that produced with the anamorphic perspective effects usually appears ass applications in wide areas. The compositions that created with the help of mirrors, the drawings that distorted with the plane areas that have certain edges or two or three dimensional deformed forms mirrors that reveals the real visuals.

Designs applied in this study; the common Christian faith’s seven deadly sins have been illustrated on the basis of the anamorphic art. Its been aimed to reveal the original compositions on deformed images on ceramic forms and been helped by various tools for looking from certain angles.

Key Words: Anamorphic, Illusion, Perspective, Mirror, Perception.

ÖNSÖZ

‘Anamorfik Sanat üzerine Araştırmalar ve Seramik Uygulamaları’ isimli çalışmada yanılısama ve perspektif etkiyle, çeşitli araçlar yardımıyla ortaya çıkan bir görsel algı yanılısaması olan Anamorfik Sanat’ın tarihi çeşitleri ve günümüz sanatçılarından örnekleri araştırılmış ve seramik uygulamalarıyla örneklendirilmiştir.

Bu tez çalışmasının oluşumunda tüm destek ve sağladığı imkanlardan ötürü bölüm başkanım Sayın Prof. Sevim ÇİZER’e, çalışmanın yön bulmasında ve ilerlemesinde bilgi, deneyim ve tecrübelerini esirgemeyen tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Candan GÜNGÖR’e teşekkürlerimi sunarım.

Çalışma sürecinde ihtiyaç duyduğum anlarda yardım ve desteklerini esirgemeyen Arş. Gör. A. Ceren ASMAZ’a, sevgili arkadaşlarım Sercan FİLİZ ve Melisa ENGİNERİ’ye, Arş. Gör. Güler OĞUZ ve Arş. Gör. Şafak Çetin Özkan’a, çalışmalarımın verimli olabilmesi için her zaman yanımda olan, maddi manevi destek, anlayış ve tüm fedakarlıkları için sevgili aileme sonsuz ve yürekten teşekkürlerimi sunarım.

Ödül ATA

İÇİNDEKİLER

ANAMORFİK SANAT ÜZERİNE ARAŞTIRMALAR VE SERAMİK UYGULAMALARI

YEMİN METNİ	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ	iv
İÇİNDEKİLER	v
FOTOĞRAF LİSTESİ	vii
TABLO VE ÇİZİM LİSTESİ	xi
KISALTMALAR	xii
GİRİŞ	1
1.BÖLÜM	3
GÖRSEL ALGI, GÖRSEL YANILSAMA VE PERSPEKTİF KAVRAMLARI.....	3
1.1. Görsel Algı	3
1.2. Görsel Yanılsama	6
1.2.1. Görsel Yanılsamaların Sınıflandırılması.....	9
1.2.2. Seramik Sanatında Görsel Yanılsama.....	11
1.3. Perspektif	18
1.3.1. Perspektif'in Sınıflandırılması	22
1.3.1.1. Hava (Atmosferik) Perspektifi	22
1.3.1.2. Çizgisel (Doğrusal) Perspektif.....	22
1.3.1.2.1. Paralel Perspektif	23
1.3.1.2.2. Merkezi (Konik) Perspektif.....	23
2. BÖLÜM	24
ANAMORFİK SANAT	24
2.1. Anamorfik Sanat'ın Tanımı	24
2.2. Anamorfik Sanatın Tarihi.....	27
2.3. Anamorfik Yanılsamaların Sınıflandırılması.....	34
2.3.1. Anamorfik Perspektif Yanılsamaları (Düzlem Anamorfozları)	34
2.3.2. Anamorfik Ayna Yanılsamaları	46
2.3.2.1. Silindirik Ayna Anamorfozları	48

2.3.2.2.Konik Ayna Anamorfozları.....	52
3.BÖLÜM	55
ANAMORFİK SANAT ÜZERİNE ESERLERİ BULUNAN GÜNÜMÜZ SANATÇILARI	55
3.1 Karen Mortillaro.....	55
3.2. Markus Raetz	57
3.3. Istvan Orosz.....	60
3.4. Bernard Pras	65
3.5. Felice Varini	67
3.6. Edgar Mueller	70
3.7. Jonty Hurwitz.....	73
3.8. Jamie Harkins	77
3.9. Thomas Medicus	79
4.BÖLÜM	81
KİŞİSEL YORUM VE UYGULAMALAR	81
4.1. Kişisel Yorum	81
4.2. Uygulamalar	85
4.2.1. Belphegor	85
4.2.2. Mammon	87
4.2.3 Lucifer	89
4.2.4. Asmodeus	91
4.2.5. Satan.....	93
4.2.6 Leviathan	95
4.2.7. Beelzebub	97
SONUÇ	99
SÖZLÜK.....	100
KAYNAKÇA	101
ÖZGEÇMİŞ	

FOTOĞRAF LİSTESİ

Sayfa No

Fotoğraf 1. M.C. Escher, “Gündüz ve Gece”	5
Fotoğraf 2. Andrea Palladie, “Teatro Olimpico”	6
Fotoğraf 3. Andrea Pozzo, Trompe l’oeil (Göz aldatmacası) Yanılsama	7
Fotoğraf 4. Adriaen Van der Spelt, Trompe l’oeil (Göz aldatmacası).....	8
Fotoğraf 5. Guiseppe Arcimboldo, Summer	11
Fotoğraf 6. Optik Yanılsamalı Mozaikler	12
Fotoğraf 7. M.Ö. 6000-5800, Hacılar	12
Fotoğraf 8. Sevim Çizer, Bakış Açısı Serisi 05	13
Fotoğraf 9. Elizabeth Fritsch, “Optik Kupa”,	14
Fotoğraf 10. Greg Payce, “Lenticular image of ceramics”	14
Fotoğraf 11. Yasuo Hayashi, Stoneware.....	15
Fotoğraf 12. Ben Arnup, 3D Efektli Seramik Küp	16
Fotoğraf 13. Velimir Vukicevic, Optik Yanılsamalı tabak	17
Fotoğraf 14. Velimir Vukicevic, Optik Yanılsamalı tabak	17
Fotoğraf 15. Leonardo Da Vinci, “Son Akşam Yemeği”	20
Fotoğraf 16. Albrecht Dürer, Ölçüm Derslerinden Tahta Baskı.....	21
Fotoğraf 17. Istvan Orosz, “Jules Verne Anamorfozu”	24
Fotoğraf 18. Leonardo da Vinci, Codex Atlanticus, “Çocuk Yüzü Ve Göz”	27
Fotoğraf 19. Jean François Nicereon, “Ritratto di Luigi”,.....	30
Fotoğraf 20. Jean François Nicereon, Ritratto di Luigi XIII,	31
Fotoğraf 21. Wanli Dönemi, “Erotik Temalar”, “Aşık Çiftler”, “Her Bir Elinde Kılıç Tutan Bir Savaşçı”, “Bir Adam Taşıyan Bir Fil”	32
Fotoğraf 22. Ames Sandalyeleri.....	33
Fotoğraf 23. Hans Holbein “The Ambassadors” (Sefirler).....	35
Fotoğraf 24. Hans Holbein, “The Ambassadors” Kafatası Kesit.....	36
Fotoğraf 25. Erhard Schön “Vexierbild” (Bulmaca resim), V. Charles, I. Ferdinand, III Pope Paul, I. Francis Anamorfik Resimler	37
Fotoğraf 26. Erhard Schön “Vexierbild” (Bulmaca resim).....	38
Fotoğraf 27. William Scrots ya da Guillim Stretes , “Kral VI. Edvard”	39

Fotoğraf 28. William Scrots ya da Guillim Stretes , “Kral VI. Edvard”	39
Fotoğraf 29. Bazzi Koleksiyonu, “Aziz Peter ve Paul, İsa ve Melek, Tanrının yüzü, Bakire Meryem ve Bebek İsa, Assisi’li Aziz Francis Stigmata Yaşarken”	40
Fotoğraf 30. Emmanuel Maignan, “Paola’lı Aziz Francis”	44
Fotoğraf 31. Emmanuel Maignan, Paola’lı Aziz Francis.....	45
Fotoğraf 32. Emmanuel Maignan, Paola’lı Aziz Francis.....	45
Fotoğraf 33. Istvan Orosz, “Parmak 1”	46
Fotoğraf 34. Silindirik Ayna Anamorfoz, “Sakallı adam”	48
Fotoğraf 35. Anonim, Silindirik Anamorfoz, “Çarmıha Germe”	49
Fotoğraf 36. Simon Vouet, “Anamorfik Ayna’da Fil”	50
Fotoğraf 37. Konik Ayna Anamorfozu Örneği	52
Fotoğraf 38. Konik Anamorfoz, “Kuşlu kadın”	53
Fotoğraf 39. “Venüs ve Adonis”	54
Fotoğraf 40. “Venüs ve Adonis”, Dorigny’nin Gravürü.....	54
Fotoğraf 41. Karen Mortillaro, Şahsi Portre	55
Fotoğraf 42. “Brothers”(Kardeşler)	56
Fotoğraf 43. “Brothers”(Kardeşler)	56
Fotoğraf 44. Markus Raetz	57
Fotoğraf 45. “Yes –No”(Evet-Hayır).....	58
Fotoğraf 46. “Kopf”(Kafa), Marian Park.....	59
Fotoğraf 47. “Kopf”(Kafa), Marian Park.....	59
Fotoğraf 48. Istvan Orosz.....	60
Fotoğraf 49. “Sütun Anamorfozu”, Gravür	61
Fotoğraf 50. “Kuzgun”, Edgar Allan Poe Anamorfik Portre	62
Fotoğraf 51. “Kuzgun”, Edgar Allan Poe Anamorfik Portre,	62
Fotoğraf 52. “Shakspeare Tiyatrosu”	63
Fotoğraf 53. “Shakspeare Tiyatrosu”, Mürekkep ve Suluboya	63
Fotoğraf 54. “Merdiven” (Çıplak bacaklar)	64
Fotoğraf 55. Bernard Pras	65
Fotoğraf 56. “Salvador Dali”	66
Fotoğraf 57. “Albert Einstein”	66

Fotoğraf 58. Felice Varini.....	67
Fotoğraf 59. “Square with Four Circles”(Dört Daireli Kare)	68
Fotoğraf 60. Square with Four Circles”(Dört Daireli Kare)	68
Fotoğraf 61. “Battiaz Tower”	69
Fotoğraf 62. “Battiaz Tower”	69
Fotoğraf 63. Edgar Mueller.....	70
Fotoğraf 64. “The Crevasse” (Buzul yarık).....	71
Fotoğraf 65. “Lava Burst” (Lav patlaması)	72
Fotoğraf 66. “Waterfall” (Şelale).....	72
Fotoğraf 67. Jonty Hurwitz	73
Fotoğraf 68. “Co-Founder”	74
Fotoğraf 69. “Co – Founder”	74
Fotoğraf 70. “Lala Land”	75
Fotoğraf 71. “Lala Land”	75
Fotoğraf 72. “The Kiss Of Chytrid”	76
Fotoğraf 73. Jamie Harkins.....	77
Fotoğraf 74. “Diving”(Dalış)	78
Fotoğraf 75. “Stairways”(Merdivenler)	78
Fotoğraf 76. Thomas Medicus	79
Fotoğraf 77. “Emulsifier” (Emülgatör)	80
Fotoğraf 78. “Emulsifier” (Emülgatör).....	80
Fotoğraf 79. ‘Belphegor’	85
Fotoğraf 80. ‘Belphegor’	86
Fotoğraf 81. ‘Mammon’	87
Fotoğraf 82. ‘Mammon’	88
Fotoğraf 83. ‘Lucifer’	89
Fotoğraf 84. ‘Lucifer’	89
Fotoğraf 85. ‘Lucifer’	90
Fotoğraf 86. ‘Asmodeus’	91
Fotoğraf 87. ‘Asmodeus’	91
Fotoğraf 88. ‘Asmodeus’	92

Fotoğraf 89. ‘Satan’	93
Fotoğraf 90. ‘Satan’	93
Fotoğraf 91. ‘Satan’	94
Fotoğraf 92. ‘Leviathan’	95
Fotoğraf 93. ‘Leviathan’	95
Fotoğraf 94. ‘Leviathan’	96
Fotoğraf 95. ‘Beelzebub’	97
Fotoğraf 96. ‘Beelzebub’	97
Fotoğraf 97. ‘Beelzebub’	98

TABLO VE ÇİZİM LİSTESİ

Tablo 1. Perspektifin Sınıflandırılması	22
Çizim 1. Hermann “Izgara” Yanılsaması	9
Çizim 2. Necker Kübü	10
Çizim 3. Alberti’nin Yöntemi	19
Çizim 4. Jean François Nicéron, Anamorfik Kafa	25
Çizim 5. Vignola Danti, Görsel Açığı Yok Sayan Uzatma	29
Çizim 6. Jacob Van Heyden, Komik Anamorfoz: “Nous Sommes Trois” (Biz Üç Kişiyiz)	30
Çizim 7. Salomon de Caus, Maske Tutan Bir Aktörün Anamorfozu	41
Çizim 8. J.F. Nicéron, “La Perspective Curious”, Anamorfik sandalye	42
Çizim 9. Peder(Jean) Du Breul: “Optik” “Anoptrik” ve “Katoptrik”	43
Çizim 10. Peder(Jean) Du Breul: “Optik”, “Anoptrik” ve “Katoptrik”	43
Çizim 11. Jacob Leupold, Silindirik Ayna İçin Anamorfik Makine	51
Çizim 12. Louis le Breton Demons (Şeytanlar), “Lucifer, Mammon, Belphegor, Beelzubub, Asmodeus	84

KISALTMALAR

Prof: Profesör

Yrd. Doç: Yardımcı Doçent

Arş. Gör: Araştırma Görevlisi

M.ö: Milattan Önce

°C : Santigrat

cm: Santimetre

mm: Milimetre

h: Yükseklik

Ø: Çap

GİRİŞ

Yanılsama ve perspektif teknikleri esas alınarak ortaya konulan bu çalışma, Rönesans dönemi Avrupalı perspektif ustalarının çalışmaları neticesinde, anlaşılabilir görüntülerin, görme ve algılama duyularının yardımıyla, yalnızca doğru açıdan bakıldığında anlatılmak istenen gerçek görüntüyü sergileyen ‘Anamorfik Sanat’ı’ kapsamaktadır.

Anamorfik terimi sergilenen deforme görüntünün belirli açılardan bakılarak ve bazı araçlar yardımıyla yeniden yorumlanmasını esas almaktadır. Anamorfik sanatın, ‘Anamorfik Perspektif’ ve ‘Anamorfik Ayna’ yanılsamaları olmak üzere çeşitleri bulunmaktadır. Bu sanatın ortaya çıkmasında önemli rol oynayan anamorfik perspektif yanılsamalarını içeren bilinen ilk örneğine, 15-16. Yüzyıl arasında Leonardo Da Vinci’nin çalışmalarında rastlanmaktadır. 1615- 1625 yılları arasında kullanımına başlanan anamorfik ayna yanılsamalarının, silindirik ve konik ayna yanılsamaları olmak üzere iki çeşidi bulunmaktadır.

Günümüzde daha çok sokak sanatlarında olmak üzere, mimari yapılarla bütünleştirilen ve plastik sanatlarda uygulamaları bulunan anamorfik sanat, çoğunlukla iki boyutlu yüzey üzerinde belirli açılardan bakıldığında üç boyutlu derinlik etkisi yaratılarak veya çarpıtılan görüntünün çeşitli araçlar yardımıyla yansıtılmasıyla oluşturulmuştur.

Bu çalışma ulusal ve uluslararası kaynakların araştırılması ve derlenmesi ile ilerlemiştir. Araştırmanın geneli Jurgis Baltrusaitis’in ‘Anamorphic Art’ isimli yazılı kaynağı doğrultusunda yön bulmuştur. Çalışmanın genel yapısının ilerlemesinde ve seramiğe uyarlanmasında ‘Optik Yanılsama ve Seramik Sanatında Kullanımı – Uygulamaları’ (2011) ve ‘Seramik Yüzeylerde Görsel Yanılsamalar’ (2014) adlı basılmış doktora tezleri yol gösterici olmuştur.

Anamorfik sanatın tarihinde görülen çalışmalarda, genellikle dini, siyasi ve erotik temalı konular üzerine örneklere rastlanmıştır. Bu düşünceden yola çıkılarak, 1589 yılında demonolojist (şeytan bilimci) Peter Binsfeld tarafından yayımlanan, şeytanların ve günahların birbiriyle ilişkilendirilmesiyle oluşturulan ‘Yedi Ölümcül Günah’ isimli liste üzerine araştırmalar yapılmış ve bu bağlamda Fransız illüstrator Louis Le Breton’un çizimleri doğrultusunda seramik formlar üzerinde çeşitli teknikler ve araçlar kullanılarak uygulamalar yapılmıştır.

Hazırlanan bu çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümünde Anamorfik sanat üzerine yapılan uygulamalarda esas alınan, görsel algı, görsel yanılsama ve perspektif kavramları hakkında genel bilgiler verilmiştir. Seramik eserlerinde yanılsamayı kullanan bazı sanatçılardan bahsedilerek yanılsamanın seramik üzerindeki etkileri gözlemlenmiştir.

İkinci bölümde ilk örneklerden yola çıkılarak Anamorfik Sanatın tarihine değinilmiştir. Yine bu bölümde Anamorfik Yanılsama çeşitleri olan ‘Anamorfik Perspektif’ ve ‘Anamorfik Ayna’ yanılsamaları üzerine araştırmalar yapılmış ve veriler örneklerle desteklenmiştir.

Üçüncü bölümde Anamorfik Sanat üzerine çalışmaları bulunan günümüz sanatçılarından bazılarının çalışmaları araştırılmış ve kronolojik sırayla örneklendirilmiştir.

Dördüncü bölüm olan son bölümde ise yapılan araştırmaların sonucunda Anamorfik sanatın çeşitlerinden yola çıkılarak seramik formlarda uygulamalar yapılmış ve bir takım araçlarla kompozisyonun desteklenerek asıl görüntünün sergilenmesi sağlanmıştır.

1.BÖLÜM

GÖRSEL ALGI, GÖRSEL YANILSAMA VE PERSPEKTİF KAVRAMLARI

1.1.Görsel Algı

“Görsel iletişim algı ile sağlanır. Algı, nesneler hakkında bireyin duyu organları yoluyla edindiği bilgilerdir ve yorumuyla birlikte gerçekleşir. Görsel algıda öncel olan görme organıdır” (Yüksel, 2002: 178).

“Görme, göz ve beyin fonksiyonlarının oluşturduğu fiziksel, kimyasal, fizyolojik, nörolojik ve psikolojik süreçtir” (Tuğal, 2012: 26).

Göz ve ışık arasındaki ilişki ile bağlantılı olan görme fonksiyonu, insanın dış dünyayı ve evreni anlamlandırıp değerlendirmesinde önemli rol oynar. Bu süreç doğrultusunda sadece bir araç görevi gören göz, ortamdaki ışığa bağlı olarak aldığı ışınları optik, fizyolojik ve kimyasal bir süreçten geçirir ve beyne iletir. (Tuğal, 2012: 26).

Batı kültüründe görme, tarihsel olarak değerlendirilmiş ve düşünmenin kendisi, görme terimlerinde düşünülmüştür. Klasik Grek dönemi düşüncesinde Herakleitos görme duyusu hakkında, ‘Gözler kulaklardan daha doğru tanıklardır’ diye bahsetmekte, Platon görmeyi, insanlığa verilmiş en büyük armağan olarak görmekte ve Aristoteles de görmeyi en soylu duyu kabul etmektedir (Pallasmaa, 2014: 19).

Görme duyusunun felsefedeki etkisini Peter Sloterdijk; “Gözler felsefenin organik prototipidir¹. Gözlerin gizemi, yalnızca görmekle kalmayıp, kendilerini görürken görebilmeleridir. Bu bedenin biliş organları arasında öne çıkmalarını sağlar. Felsefi düşünmenin önemli bir kısmı gerçekte yalnızca göz refleksidir, göz diyalektiklidir, kendini görürken görmektir” olarak açıklamaktadır (Pallasmaa, 2014: 20).

¹ Model olarak ele alınan esas orijinal (Turani, 1995: 114).

Duyu organları aracılığıyla her türlü gerçekliğin alınıp zihinde bilgiye dönüştürülmesi işlemi sonucunda oluşan Algı, gerçekliklerin farkına varılıp tanınabilmesi sürecidir. Bir sanat yapıtının yorumlanması için, onun önce algılanması gerekmektedir (Sözen & Tanyeli, 1994: 17).

Algılama, ortam, duygusal deneyim, duygu, tutum, amaç ve dürtüler gibi faktörler tarafından etkilenir. Görme, işitme, dokunma, tat, koku, yer ve zaman şeklinde algılama çeşitleri bulunmaktadır (Çağlayan, Korkmaz, & Öktem, 2014: 162).

“Görsel algı ve anlamlandırmada 20. Yüzyılda ortaya atılan en önemli psikolojik kuramlardan biri Max Wertheimer, Kurt Koffka ve Wolfgang Köhler tarafından 1910’larda ortaya atılan ‘Gestalt Algı Psikolojisi’dir” (Tuğal, 2012: 26).

Bu disipline göre insan, görme sürecinde öncelikle görsel parçaları toplayarak ve bunları birleştirerek görülen bir nesne haline getirir. Bu düşünceden yola çıkarak görmenin daha en başından düzenlendiği, yani bir düzenleme (Gestalt) olduğu ileri sürülmüştür (Tuğal, 2012: 26).

“Gestalt Kuramına göre kısaca;

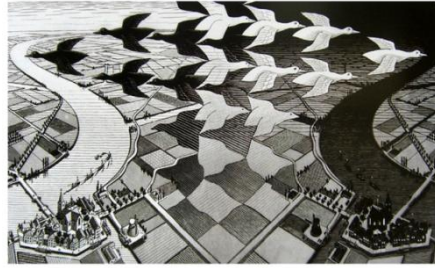
- Bütün, parçalardan önce algılanır.
- Bütünün algılanması bütüne ait parçaların algılanmasına göre daha kolaydır.
- Bütünler geçerli olan koşullar altında bakıldığında tam, basit, simetrik ve iyi olma eğilimindedir (Paragnaz Yasası).
- Parçalar önceliklerini bütün içinde aldıkları yere göre alır” (Tuğal, 2012: 27).

Gestalt algı psikolojisine göre her şekil bir zemin üzerinde yer alır. Şekil-zemin ilişkisinde; algılanan nesne, zeminin önünde olan şekildir. Şekil-zemin yer değiştirebilir ve algılamada dikkatimizi çeken nesne şekil olurken geride kalan zemini oluşturur.

Örneğin; Bir televizyonu ele alalım. Televizyon kapalı haldeyken siyah bir ekran görmekteyiz, televizyonu açtığımızda bir yazı gördüğümüzü hayal edelim ve bu yazının beyaz renkte ve diğer alanların siyah renkte olduğunu varsayarsak, yazıyı

okuyabilmek için yazıyı siyah alandan ayırmamız gerekmektedir. Hangisinin pozitif, hangisinin negatif alan olduğunu anlamak ise bizim görsel dünyamıza bağlıdır (Arnheim, 1974: 63).

Hollanda’lı sanatçı Maurits Cornelis Escher (1898-1972)’e ait ‘Gündüz ve Gece’ adlı çalışmada şekil zemin ilişkisiyle oluşturulan bir görsel algı yanılsaması ortaya çıkmaktadır (Bkz. Fotoğraf 1).

Fotoğraf 1. M.C. Escher, “Gündüz ve Gece”, 1938

(Ernst, 2007: 42)

Görsel algıyı etkileyen iç ve dış etmenler; şekil-zemin ilişkisi, tamamlama, süreklilik, yakınlık ve benzerlik ilkelerinden oluşmaktadır.

Daha önce algılanan nesnelerin, her koşulda aynı algılanmasını sağlayan algısal değişmezlikler görsel algıyı etkileyen faktörlerdir.

Görsel algıda değişmezlikler;

- Şekil değişmezliği
- Büyüklük değişmezliği
- Parlaklık değişmezliği
- Renk değişmezliği
- Derinlik algısı, olarak gruplanmaktadır (akademik.adu.edu.tr).

1.2. Görsel Yanılsama

“Yanılsama, var olan bir şeyin farklı olarak yorumlanması, algı bozulması, sapması olarak tanımlanır” (Tuğal, 2012: 27).

Perspektif, ışık gölge ve modle² gibi yanılsamayı oluşturan teknikler kullanılarak, üç boyutlu gerçek varlıkların iki boyutlu yüzeylerde betimlenmesi sağlanır (Sözen & Tanyeli, 1994: 252). Bu etkiler doğrultusunda nesnelerin ya da içinde bulundukları mekânın gerçek sanılabilecek kadar aslına uygun olarak betimlenmesi sonucu bir yanılsama meydana gelmektedir (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, 2008: 1617).

Dar anlatımda perspektif ve kısaltım gibi resimsel tekniklerin gözü aldatacak derecede kullanımını içeren yanılsama ile özellikle mimari arka planlarda ve tiyatro sahnesi betimlemelerinde göz aldatılarak aslında var olmayan bir derinlik görülür. İtalyan mimar Andrea Palladio, Vicenza'daki ‘Teatro Olimpico’da (1580-1584) yanılsamalı perspektif etkiyi kullanarak sahnenin daha derin görülmesini sağlaması bu tekniğe bir örnek teşkil etmektedir (Bkz. Fotoğraf 2) (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, 2008: 1617).

Fotoğraf 2. Andrea Palladio, “Teatro Olimpico” Vicenza İtalya, 1580-1584

(http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/05/Veneto_Vicenza1_tango7174.jpg)

² Resim ve heykelde form verme ve üç boyutlu gösterme işine denir (Turani, 1995: 96).

“Helenistik Dönemden itibaren kullanılan yanılsama tekniği özellikle Roma Dönemi resminde çok tutulmuştur. Pompei duvar resimlerinde mimari öğeler, dokusal özellikler ve yalancı çerçevelerle yoğun bir yanılsama duygusu yaratılmıştır. Hem Antik Çağ’da hem de Rönesans’ta yanılsamanın en çok iç mekan bezemelerinde uygulandığı görülür”(Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, 2008: 1617).

Yanılsamanın en yetkin uygulaması olan Trompe l’oeil (göz aldatmacası) ile gerçekçi bir yanılsama sergilenmektedir. Bu Fransızca bir terim ilk olarak 1803 yılında, ilk örnekleri Batı tarihinin başlangıcına uzanan özel bir tasvir türünü tarif için aşağılayıcı bir terim olarak kullanıldı. Bu tekniğin tipik özelliği, seyircinin ilk bakışta imgeyi aslında sadece temsil ettiği şeyin ta kendisi olarak algılamasına yol açan olağanüstü bir doğalcılıktır (Leppert, 2009: 37).

Perspektif etkiyle, genellikle iki boyutlu yüzey üzerinde üç boyutlu bir etki yaratan bu tarz yanılsamalar yüzeylerde ve mimari planlarda kullanılmıştır. Yanılsamanın doğru ve gerçekçi anlaşılabilmesi için doğru açıdan bakılması gerekmektedir. Andrea Pozzo tarafından 17. yüzyılda yapılan Roma’da Aziz Ignazio Kilisesi’nde bu tarz bir çalışma bulunmaktadır (Bkz. Fotoğraf 3).

Fotoğraf 3. Andrea Pozzo, Trompe l’oeil (Göz aldatmacası) Yanılsama, 17.Yüzyıl

(https://rcrdarch.files.wordpress.com/2012/08/andrea_pozzo_-_apoteose_de_santo_ignacio-2.jpg)

Kilisenin kubbesinde oluşturulan görsel bir yanılsama ile figürler havada uçuşuyormuş etkisi yaratmaktadır.

Antik Yunan’da iki ressam arasında trompe l’oeil’le (göz aldatmacası) ilgili bir öyküye rastlanmaktadır (Bkz. Fotoğraf 4).

Fotoğraf 4. Adriaen Van der Spelt, Trompe l’oeil (Göz aldatmacası) Çalışma Örneği, 1658

(http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b8/Adriaen_van_der_Spelt_-_Flower_Still-Life_with_Curtain_-_WGA21657.jpg)

“Plinius tarafından anlatılan ünlü Zeuxis ile Parrhasios öyküsü bu durumu son derece açık sergiler; Anlatılana göre Zeuxis’in yaptığı bir resimde üzümler öylesine canlı betimlenmiştir ki, kuşlar gelip üzüm tanelerini koparmaya çalışırlar; bunun üzerine Parrhasios, kendi yanılsamacı başyapıtını göstermek üzere rakibini atölyesine davet eder. Orada Zeuxis, bir perde gördüğünü sanır; ancak arkasından Parrhasios tarafından yapılan resmin bulunduğu inanarak perdeyi kaldırmak istediğinde, perdenin kendisinin yalnızca bir resim olduğunu anlar. Bunun üzerine Parrhasios’un yalnızca hayvanları değil, bir sanatçıyı ve uzmanı bile aldatabilmesi nedeniyle, yenildiğini kabul eder” (Gombrich, 1992: 202,203).

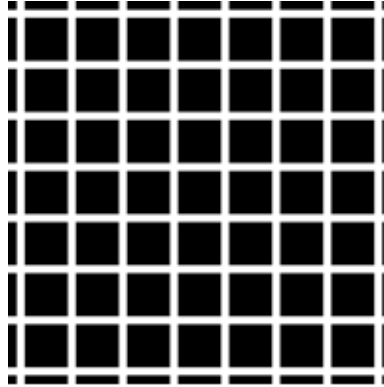
“Trompe l’oeil (göz aldatmacası) üzerinde uzmanlaşmış olan ressamlar, becerikli bir biçimde kullandıkları bir beklentinin yardımıyla yanılsamayı güçlendirmeyi her zaman başarmışlardır” (Gombrich, 1992: 202,203).

1.2.1. Görsel Yanılsamaların Sınıflandırılması

“Optik³ yanılsama ya da bir başka adıyla görsel yanılsama kavramı, nesnel olarak ‘gerçek’ görüntülerden farklı algıladığımız görüntüleri tanımlamaktadır” (Buğdaycı, 2008). Görsel yanılsamaların temel olarak, ‘Fizyolojik görsel yanılsamalar’, ‘Bilişsel görsel yanılsamalar’ ve ‘Değişmez görsel yanılsamalar’ olmak üzere üç tipi bulunmaktadır.

Fizyolojik görsel yanılsamalar, renk, konum, boyut, hareket, parlaklık gibi uyarıcılar tarafından gözün veya beynin aşırı uyarılması etkisidir. Ludimar Hermann tarafından tasarlanan Hermann’ın ‘Izgara’ yanılsaması ve Ernst Mach’ın ‘Mach Bantları’ bu tarz yanılsamaların özelliklerini taşımaktadır (Tr.Wikipedia, 2014).

Hermann ızgara yanılsaması tasarımında, siyah kareler arasındaki beyaz çizgiler üzerinde sürekli hareket halinde gibi görünen aslında var olmayan gri kareler bir görünüp bir yok olarak algılanarak bir yanılsama oluşturmaktadır (Bkz. Çizim 1) (Tuğal, 2012: 124).

Çizim 1. Hermann “Izgara” Yanılsaması

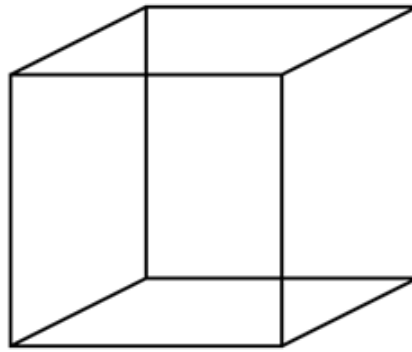
(http://www.michaelbach.de/ot/lum_herGrid/hermannGrid.gif)

³ Görmeyle ilgili olan görsel (Keser, 2009: 240)

“Bilişsel görsel yanılsamalara dünya hakkındaki varsayımların etkileşimi ile ortaya çıkan ‘bilinçsiz çıkarımlar’ın yol açtığı varsayılır. Bu fikir ilk olarak 19. yüzyılda Hermann Helmholtz tarafından ortaya atılmıştır. Bilişsel yanılsamalar yaygın olarak belirsiz görüntü, deforme yanılsamalar, paradoks illüzyonlar ya da kurmaca yanılsamalar olarak ayrılırlar” (Tr.Wikipedia, 2014).

Albert Necker (1786-1861) tarafından ‘Necker Kübü’ olarak adlandırılan yanılsama bu tip yanılsamalara örnektir (Bkz. Çizim 2).

“İzometrik perspektifle çizilen küpün referans noktası belli olmadığı için yüzey önceliklerinin saptanması sırasında yaşanan karmaşa bu yanılsamaya sebep olur” (Tuğal, 2012: 125,126).

Çizim 2. Necker Kübü

(http://en.academic.ru/pictures/enwiki/78/Necker_cube.svg)

Çizime odaklanıp belirli bir süre bakıldığında küpün yüzeylerinden hangisinin önde olduğunun algılanmasının değişimi bu yanılsamayı oluşturmaktadır.

“Değişmez görsel yanılsamalarda temsil ettiği nesnelerden farklı algılanan görüntüler oluşturulur” (Tr.Wikipedia, 2014). Bu tip yanılsamalarda kullanılan nesneler, kendine has özellikleri olan birer parça olmasına rağmen, bu nesneler bütün olarak algılandığında farklı bir görüntüyü ortaya çıkarmaktadır.

Bu tarzda oluşturulan yanılsamalar, Milano’lu ressam Guiseppe Arcimboldo’nun (1527-1593) ‘Summer (Yaz)’ adlı eserlerinde görülebilmektedir

(Bkz.Fotoğraf 5). Burada yaz meyvelerinden oluşturulan kompozisyonda bir insan figürü algılanmaktadır.

Fotoğraf 5. Guiseppe Arcimboldo, Summer, 1573

([http://uploads7.wikiart.org/seated-figure-of-summer-1573\(1\).jpg](http://uploads7.wikiart.org/seated-figure-of-summer-1573(1).jpg))

“Bu resimler uzaktan bakıldıkları zaman kafalar veya figürler olarak görülürler, ama yakından bakıldığında meyvelerden, sebzelerden veya başka nesnelerden oluştukları anlaşılır” (Carr-Gomm, 2014: 217).

1.2.2. Seramik Sanatında Görsel Yanılsama

Antik dönem mimarisinde geometrik desenli mozaiklerde iki boyutlu yüzeylerde üç boyutlu etki sağlanarak görsel yanılsama etkileri yaratılmıştır. Genellikle meydanlarda evlerin avlularında sırlı seramik ve renkli taş parçalardan oluşan mozaikler kullanılmıştır.

Çoğunlukla kübik formlarla yüzeyde yanılsama yaratan yer ve duvar döşemeleri bulunmaktadır. Renkli parçalarla ışık gölge etkisi yaratılarak oluşturulan formlarla perspektife dayalı olarak iki boyutlu yüzeyde üç boyutlu etki yanılsaması ortaya çıkmaktadır (Bkz Fotoğraf 6).

Fotoğraf 6. Optik Yanılsamalı Mozaikler

(<https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/236x/f4/9d/c9/f49dc9aa60dc3a401b0be88d644dc2b7.jpg>)

Seramik sanatı tarihinde mimari öğelerde görülen yanılsamaların yanı sıra, üretilen çeşitli ürünlerde geometrik desenli dekor işlemleriyle yanılsama etkisini ortaya çıkaran formlar da görülmektedir (Bkz. Fotoğraf 7) .

Fotoğraf 7. M.Ö. 6000-5800, Hacılar

(http://www.tursaga.com/usrfiles/files/images/short_story_01.jpg)

“Çok zengin bir ifade biçimi olan yanılsama, seramik malzemenin kendi şekillendirme ve renklendirme zenginliğiyle birleştiğinde kuşkusuz sanatçıya sonsuz olanaklar sunmaktadır. Seramik sanatı, hem geleneği hem de teknolojisi olan bir dal

olarak, sanatçı, sanat eseri ve izleyici üçgeninde şekillenen yanılsama için kuvvetli bir alan oluşturur” (Zümrüt, 2015: 39).

Seramik sanatında yanılsamanın, genellikle formların yüzeylerinde çeşitli dekorlama teknikleriyle kompozisyon oluşturularak yapıldığı görülmektedir. Bunun yanı sıra seramik formlarda ‘Lüster’ tekniği uygulanan yüzeylerde, bakış açısına göre yüzeydeki renkler değişim göstererek görsel bir yanılsama oluşmaktadır (Bkz. Fotoğraf 8) .

Fotoğraf 8. Sevim Çizer, Bakış Açısı Serisi 05, Porselen üzerine Lüster Boyama, 2011

(Sevim Çizer Arşivi)

“Lüster efektinin görülebilmesi için ışığın ya da bakış açınızın uygun olması gerekir. Lüster efekti parıldayarak dikkatinizi çekecek ve yanardöner renk güzelliklerini sizinle paylaşacaktır” (Çizer, 2010: 11).

Seramik sanatında yanılsamayı kullanan sanatçılardan, 1940 yılında Shropshire - Birleşik Krallık doğumlu Elizabeth Fritsch, İngiliz seramiğinde 1970’lerden beri lider figür olmuştur. Sanatçı, Kraliyet Müzik Akademisi'nde arp ve piyano öğrencisi olarak 1958 ve 1964 yılları arasında eğitim aldı. Daha sonra seramik alanında yön değiştirerek Londra'da Kraliyet Sanat Koleji'nde 1968-1971 arasında çalıştı. Elizabeth Fritsch'in çalışma karakteristiği keskin profile ve mimari niteliklere dayanmaktadır.

Renk kullanımında kuru ve mat yüzeyler tercih etmiş, sık sık geometrik şekiller/motifler kullanmıştır. Seramiklerinin şekilleri ve onların dekorasyonla arasındaki karmaşık etkileşimini gösterirken, özenle düzenlenmiş küçük gruplar halinde sergilemeyi tercih etmiştir (Bkz Fotoğraf 9) (Frank Lloyd Gallery).

Fotoğraf 9. Elizabeth Fritsch, “Optik Kupa”, 17x18x6.4cm, 2006

(http://maaklondon.irostrum.com/uploads/items/item_23/91529-01a.jpg)

Kanadalı seramik sanatçısı Greg Payce’in eserleri, üç boyutlu formların birbirini tamamlayarak oluşturduğu negatif, boşlukta ortaya çıkan yeni bir kompozisyonu sergilemektedir (Bkz. Fotoğraf 10).

Fotoğraf 10. Greg Payce, “Lenticular image of ceramics”, 100x117cm, 2011

(<http://www.ucalgary.ca/news/files/news/images/payce-image-350.jpg>)

Yapıların süreci negatif alan ile şekillenmekte, porselen yüzeylerde dans ederek titreşimlerin yansıması ile ortaya çıkan şekiller, holografik⁴ bir algı ve boyut katmaktadır (Canada Council, 2013).

Yanılsamayı eserlerinde kullanan bir diğer sanatçı olan Yasuo Hayashi Japonya - Kyoto'da doğdu ve Kyoto Sanat Koleji'nde resim eğitimi almıştır. Deniz ve Hava Kuvvetleri'nde görev yaptıktan sonra, babasından çömlek eğitimi alan sanatçı; Avant-garde seramik ile ilgilenmeye başlamıştır. 1947 yılında yeni bir seramik gurubu olan Shiko-Kai'de 10 yıl boyunca çalışmalar yapmıştır. 1957 de guruptan ayrılarak kendi işlerini (heykel/seramik) sergilemeye başlamıştır. 1962 ve 1977 yılları arasında savaş sonrası Japonya'da kurulmuş olan Sodeisha seramik gurubunun üyesi olmuştur.

Sanatçı eğrisel küp ve silindir formlarında optik illüzyonlar yaratmıştır. Platformlar veya prizmalar kullanarak aydınlık ve karanlık alanlar oluşturmuştur (Bkz. Fotoğraf 11) (Aberystwyth University, 2015).

Fotoğraf 11. Yasuo Hayashi, Stoneware, 26.7x49.6x27.9cm, 1990

(http://www.asianartnewspaper.com/sites/default/files/articles_additional/Quickening%20Hayashi%20Yasuo.jpg)

⁴ Fotografik film üzerine bölünmüş lazer ışınlarına dayalı olarak üç boyutlu bir imge yaratma tekniği (Keser, 2009: 160).

Eserlerinde düz yüzeyler üzerinde üç boyutlu etki yanılsaması yaratan sanatçı Ben Arnup, York Sanat okulunda temel sanat üzerine eğitim almış, daha sonra uygulama ve pratiklerini peyzaj tasarımcısı olarak sürdürmüştür. 1986 yılında tam zamanlı çömlekçi olmuş ve 1989 ve 2001 yıllarında Selby Koleji'nde seramik eğitimi vermiştir. Londra'da, Belçika ve Hollanda'da birçok serginin yanı sıra, 'Pyramid Gallery'de eserleri sergilenmiştir (Pyramid Gallery).

Arnup'un çalışmalarındaki ayırt edici özellik, üç boyutlu perspektif etkisi yaratılarak doğru bakış açısına göre ortaya çıkan formlar oluşturulmasıdır. Yüksek derecede pişirdiği seramiklerinde renkli çamur ve astarlar ile yüzeylerde üç boyutlu yanılsama etkisi yaratmaktadır (Bkz. Fotoğraf 12).

Fotoğraf 12. Ben Arnup, 3D Eftli Seramik Küp

(<http://www.pyramidgallery.com/product/marbled-ceramic-sculpture-ben-arnup-s94/>)

1950 Sırbistan/Belgrad doğumlu Velimir Vukicevic'in eserlerinde, seramik formlarda optik yanılsama etkileri görülebilmektedir (Bkz. Fotoğraf 13,14).

Fotoğraf 13. Velimir Vukicevic, Optik Yanılsamalı tabak

(<http://velimirvukicevic.com/gallery-pic49.html>)

Fotoğraf 14. Velimir Vukicevic, Optik Yanılsamalı tabak

(<http://velimirvukicevic.com/gallery-pic49.html>)

Algı ve anlaşılanın görsel deneyimi ön plana taşıyan formlardan oluşan eserlerinde, rengarenk astarlar, sır üstü boyaları ve çıkartmalar kullanarak: kıvrılmış kurdeleler, rulo kağıtlar, gazete kupürleri, piramitler, silindirler, iç içe geçmiş çizgiler, ustaca belirlenmiş açık koyular ve perspektif yanılsamalar ile yaratılan derinliğin içinde uzay mekan algısını kaybederiz (Zümrüt, 2015: 37).

Bahsedilen örnekler dışında Seramik sanatında yanılsamayı kullanan sanatçılar arasında, Amerikalı sanatçı Louis Marak, Güney Kore asıllı Jin Eui Kim, Avustralya'lı Regina Heinz gibi önemli isimlerin eserleri de bulunmaktadır.

1.3. Perspektif

Perspektif; “Üç boyutlu gerçeklikleri iki boyutlu resim düzlemi üzerinde betimleyerek, üçüncü boyut yanılması yaratma işine yarayan bir resim ve çizim tekniğidir” (Sözen & Tanyeli, 1994: 189).

“Perspektif yanılama Batı Sanatında ilk kez Antik Yunan kültürüyle ortaya çıkmış ve Klasik Antikite Optiği’yle geometrik bir temele oturtulmuştur. Bu sözcük Latince de ‘Perspectiva’dan gelir” (Genç & Sipahioğlu, 1990: 89).

Perspektif, sanatsal görüntüyü sabit kurallara dayandırırken diğer yandan onu insana, hatta bireye bağımlı hale getirmektedir. Söz konusu kuralları, görsel izlenimin psiko-fizyolojik koşullarına dayandırarak, bu kuralların hangi yolla etkilerini göstereceğini de konumu istenildiği gibi belirlenebilen öznel bir bakış noktasına göre saptayarak yapmaktadır (Panofsky, 2013: 52).

“Perspektifte referans olarak alınan bakış açısı ve/veya kaçış noktasına göre iki boyutlu yüzey üzerinde yapılan düzenlemelerde formlar, yakın-uzak ve daha uzak oluşlarına göre yerleştirilir. Formun bakış açısı ve/veya kaçış noktasına göre yüzey üzerindeki iz düşümü, mekan algısını ortaya çıkarır” (Tuğal, 2012: 173).

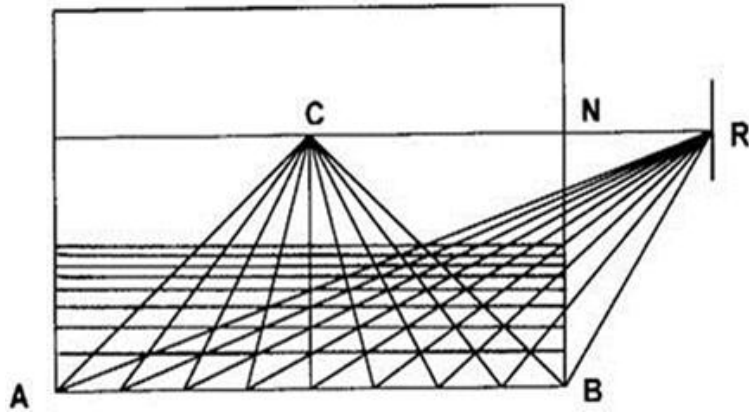
Perspektif sözcüğü, plastik sanatlarda, derinlik yanılmasının, boyama tekniği ya da herhangi bir grafiksel yöntemle oluşturulmasını ifade etmektedir (Genç & Sipahioğlu, 1990: 88).

“Perspektif yanılama, yani düzlem üzerinde üç boyutlu görünüm; resim üzerinde yer alan imgelerin giderek, derece derece küçülmesi, renklerin giderek azalması, biçimlere esas olan imgelerin resmin ön düzleminden arka düzlemine doğru gidildikçe belirsizleşmesi, boyut, imgeleri ardı ardına sıralama ve taşıma gibi çizim ve boyama yöntemleriyle elde edebilmektedir” (Genç & Sipahioğlu, 1990: 88).

Rönesans döneminde ‘camera obscura’ (fotoğraf makinesinin ilk örneği) yardımıyla iki boyutlu resim düzleminde derinlik oluşturularak üç boyutlu yanılmanan imgeler arasında biçimsel ilişkiler sağlanmıştır (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, 2008: 1239).

Bilimsel perspektif çizimin bulucusu ve ilk uygulayıcısı olarak bilinen Floransalı mimar Filippo Di Ser Brunelleschi (1377-1446)'nin 1420 yılından sonra yaptığı binalarla ilgili çizimlere ait günümüze ulaşan ayrıntılı bilgi bulunmamakla birlikte, yaşamı hakkında yazılan bazı yazılardan üstten ve alttan görünüşleri verilen bir binanın perspektif çizimini ilk kez gerçekleştirdiği anlaşılmaktadır (Genç & Sipahioğlu, 1990: 94).

“Brunelleschi'den kısa bir süre sonra onun meslektaşı Alberti, ressamların kullanabileceği perspektif yöntemlerini içeren ‘Resim Üzerine’ konulu eserini yazdı (1436). Alberti'nin yöntemi, kaçış noktasının kullanımını da içeriyordu. Onun öngördüğü teknikte sanatçı resme başlamadan önce kompozisyonunda bir mekan oluşturan yer karoları görünümünü çizip istediği figür ya da nesneyi ondan sonra bu mekan içinde yerleştirmeliydi” (Bkz. Çizim 3) (Genç & Sipahioğlu, 1990: 96).

Çizim 3. Alberti'nin Yöntemi

(http://www.math.nus.edu.sg/aslaksen/projects/perspective/alberti_files/image004.jpg)

Perspektif etkinin kullanıldığı önemli bir çalışma da, Leonardo Da Vinci'nin 1498 yılında yapılan ‘Son Akşam Yemeği’ dir (Bkz. Fotoğraf 15).

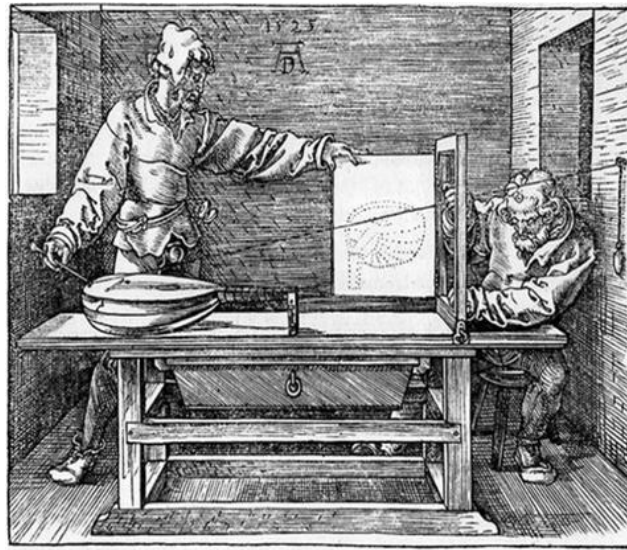
Fotoğraf 15. Leonardo Da Vinci, “Son Akşam Yemeği”, Fresk, 460x880 cm, Santa Maria Delle Grazie, Milano, 1498

(<http://ww4.hdnux.com/photos/03/50/25/951647/3/628x471.jpg>)

Bu yemek salonu sadece iki insan yüksekliğinde ve üç insan genişliğindedir; dolayısıyla mekan ne kompozisyondaki insanların sayısına ne de olayın anlamına uygun düşer. Buna rağmen tavan aşağıya basıkmış gibi görünmez. Mekansal çevreyi biçimlendiren kişilerin her biri için farklı ölçüler kullanılmıştır. Bir yandan farklı oranlarla mekan küçültülmüş, diğer yandan insanlar büyütülmüş ve bu mütevazı veda yemeğine evrensel, tarihsel bir olay anlamı bahşedilerek, tarihin merkezine yerleştirmiştir. Perspektif bütünlüğü parçalanmış bu eserde Rönesans insanının bölünmüş ruhu kendini belli etmektedir (Florenski, 2013: 91).

Perspektif bize, belli bir noktadaki bir gözün bir delikten baktığında neyin görülüp neyin görülemeyeceğini her zaman sınavabilme olanağı kazandırmaktadır (Gombrich, 1992: 244).

“Bakışlarımızın düz çizgi izlediği yolundaki -Rönesans’tan önce bilinen- basit olgu, nesnelerin uzaklık arttıkça nasıl küçüldüklerini de açıklamaktadır. Söz konusu kuramsal temelin bütünü, son derece ustaca bir yalınlık ve açıklıkla Dürer’in ünlü tahta baskısında sergilenmiştir. Dürer’in bu resminden, belli bir noktadan bakıldığında tamamen aynı gözüken istenen sayıda nesnenin tasarımlanabileceği de anlaşılmaktadır” (Bkz. Fotoğraf 16). (Gombrich, 1992: 244).

Fotoğraf 16. Albrecht Dürer, Ölçüm Derslerinden Tahta Baskı, 1525

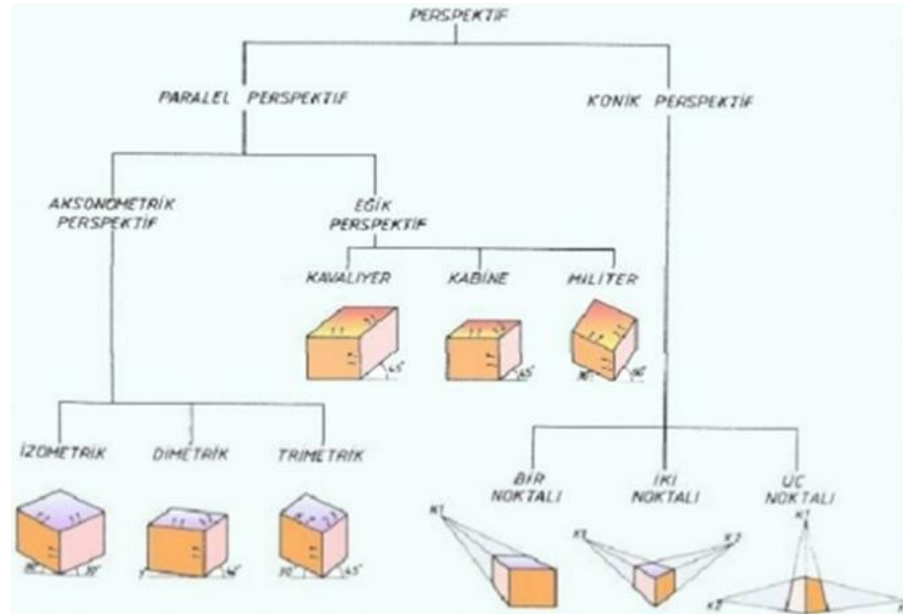
(<http://uploads8.wikiart.org/images/albrecht-durer/man-drawing-a-lute-1523.jpg>)

“Rönesans sanatçıları, çizgisellikle oluşturdukları perspektif yapıların yanı sıra, renkler aracılığıyla perspektif etkisi yaratmayı sağlayan ‘Sfumato’ tekniğini geliştirmişlerdir” (Tuğal, 2012: 173).

“Renk tonları arasındaki kademeli geçiş olarak kısaca tanımlanabilecek sfumato tekniğinde soğuk renkler, ufuk çizgisine yakın konumlandırılarak silikleştirilir. Renklerin perspektifi oluşturacak şekilde kullanımı ile kontur yapılarında yumuşama sağlanır. 20. Yüzyılda, perspektifin ortadan kalktığı ve buna bağlı olarak mekan anlayışının değiştiği dönemde sanatçılar, mekan içinde göstermek istedikleri konuyu veya formu boşluktan ayırarak iki boyut içinde sunmayı tercih etmişlerdir” (Tuğal, 2012: 173).

1.3.1. Perspektif'in Sınıflandırılması

İki boyutlu bir resim düzlemi üzerinde üç boyutlu bir etki yanılsaması yaratan bu teknik 'Çizgisel Perspektif' ve 'Hava Perspektifi' olarak ikiye ayrılmaktadır.

Tablo 1. Perspektif Sınıflandırılması

(<http://image.slidesharecdn.com/perspektif-130408150844-phpapp02/95/perspektif-9-638.jpg?cb=1365451866>)

1.3.1.1. Hava (Atmosferik) Perspektifi

Atmosferik perspektif olarak da bilinen hava perspektifi, resim sanatında uzaktaki nesnelerin havanın etkisiyle daha açık renk tonlarında algılanmasıyla oluşmaktadır. Antik çağdan beri bilinen hava perspektifi, Roma dönemi 'Pompei' duvar resimlerinde ve 8. Yüzyılda Çin resminde görülmüştür. Bir terim olarak ilk defa Leonardo da Vinci tarafından kullanılmıştır (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, 2008: 672).

1.3.1.2. Çizgisel (Doğrusal) Perspektif

Paralel çizgilerin giderek uzaklaşan bir noktada birleşmesiyle ortaya çıkan mesafe yanılsaması tekniği olan çizgisel (doğrusal) perspektifte, paralel olmaları

sebebiyle asla birleşmemeleri gerçeğine rağmen çizgiler birbirine kavuşur (Metzger, 2012: 79).

Çizgisel perspektif kendi içinde ‘Paralel Perspektif’ ve ‘Merkezi (Konik) Perspektif’ olmak üzere iki sınıfa ayrılmaktadır.

1.3.1.2.1. Paralel Perspektif

“Bir cismin, ışınların cisme sonsuzdan gelip izdüşüm düzlemine paralel olarak aktarılması ile elde edilen görünüşüne ‘Paralel Perspektif’ denir” (Çevik, 2010)

Paralel Perspektifin, ‘Aksonometrik’ ve ‘Eğik’ Perspektif olmak üzere çeşitleri bulunmaktadır.

Aksonometrik Perspektif; izometrik, dimetrik ve trimetrik perspektif, Eğik Perspektif; kavalier, kabine ve militer perspektif olarak sınıflandırılmaktadır (Çevik, 2010).

1.3.1.2.2. Merkezi (Konik) Perspektif

Çizimlerde sıklıkla kullanılan Merkezi perspektifin, tek kaçış noktalı, iki kaçış noktalı ve üç kaçış noktalı perspektif olarak üç çeşidi bulunur.

Tek kaçış noktalı perspektif, uzaklaşan paralel çizgileri tek bir noktada birleştiren perspektif türüdür. Rönesans döneminde sıklıkla kullanılan bu tekniğe Leonardo Da Vinci’nin ‘Son Akşam Yemeği’ tablosu örnek olarak verilebilir.

“İki kaçış noktalı perspektif, her ikisi de göz seviyesinde olan ve geriye doğru uzaklaşan çizgilerden birinin bir kaçış noktasında, diğerinin ise bir başka kaçış noktasında birleştiği bir doğrusal perspektif çeşididir” (Metzger, 2012: 97).

“Üç kaçış noktalı perspektifte, nesnenin perspektifi en, boy ve derinlik olmak üzere her üç yönde daralır” (Genç & Sipahioğlu, 1990: 99).

2. BÖLÜM

ANAMORFİK SANAT

2.1. Anamorfik Sanat'ın Tanımı

Anamorfik sanat üzerine üretilen eserler, önceki bölümde bahsedilen, görsel algı, perspektif ve yanılsama kavramlarını barındırmaktadır. Anamorfik terimi, Yunanca ana (tekrar) ve morphe (biçim) kelimelerinden gelen bir yansıtım dönüşümüyle tanınamayacak derecede çarpıtılmış gerçekçi bir sanatı anlatır (Gardner, 1988: 97). “Anamorfoz/Anamorfik Sanat, kavisli bir aynadan yansıyor gibi ya da başka optik bir hile nedeniyle ya da aşırı yatık bir bakış açısından görünüyormuş gibi uzayan, bozulmuş görünen imge olarak tanımlanır” (Keser, 2009: 36).

Resmedilen figürün ancak belli bir açıdan ve/veya aynaya yansıtıldığında gerçek oranlarında görülebilmektedir. Bakış açısına dik konumda normal bir biçimde seyredildiğinde yalnızca deformasyona uğrayan resim görülebilmektedir (Bkz. Fotoğraf 15) ve (Bkz. Çizim 4). Leonardo da Vinci'nin notlarında ilk örneklerine karşılaşılmışna rağmen anamorfoz sözcüğü ilk olarak 17. Yüzyılda ortaya çıkmıştır (Sözen & Tanyeli, 1994: 21).

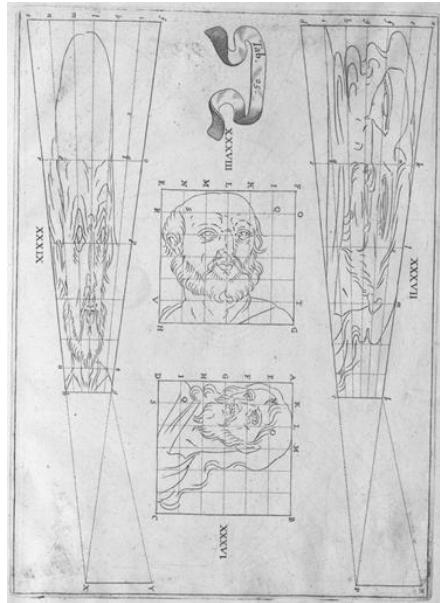
Fotoğraf 17. Istvan Orosz, “Jules Verne Anamorfozu”, Ofset Baskı (Silindir aynalı) 43x60cm, 1979

(<http://www.gallerydiabolus.com/gallery/upload/utisz/Verne00.jpg>)

Anamorfik tasvir, içinde gizli-saklanmış görüntüler-imgeler içeren, ancak giz⁵’den onun tam anlamını ortaya çıkaran, hileli resim barındıran, eğik açılı tasvir türüdür (Habib, 1993: 19).

Göz aldatmacası (Trompe l’oeil) ile yakından ilgili olan anamorfik sanat, sadece tek bir noktadan ya da aynanın yüzey yansımasından elde edilen bir görüntüdür.

Doğrudan bakıldığında şekilsiz ve anlamsız bir görüntü ortaya çıkmaktadır (Seckel, 2004: 11).

Çizim 4. Jean François Nicéron, Anamorfik Kafa, 1638

(http://2.bp.blogspot.com/LHuzLog_sJM/UCVkgVQEasI/AAAAAAAAIV4/3rvZEP9Bt8U/s1600/La+Perspective+Curieuse+by+Jean+Fran%C3%A7ois+Nic%C3%A9ron,+1663+-+407.jpg)

Bir sihirmiş gibi karmaşanın içerisinde beliren resim yüzyıllar boyunca sanatçıları, felsefecileri ve şairleri etkiledi. Durer, Leonardo da Vinci ve Holbein anamorfik resimler yaptı. Shakespeare buna ‘...doğruca gözünü dikip baktığında karışıklıktan başka bir şey olmayan, eğri baktığında ise bir şekil ortaya çıkaran perspektifler’ (Richard II, perde 2, sahne 2) sözleriyle değinmiştir. Jean Cocteau ise anamorfik resimleri şiirin ve bilimin buluştuğu, ‘kimseye ait olmayan topraklar’ olarak tanımlamıştır (Baltrusaitis, 1977: Kapak içi).

⁵ Sır (T.D.K).

Fransız piskopos ve ilahiyatçı J.B. Bossuet (1627-1704), 8 ya da 10 Mart 1662’de, Tanrının bakış açısından her şeyin yeniden biçimlendiğini ve yeniden canlandığını daha iyi göstermek açısından, dünyanın kaotik görüntüsüyle anamorfozlardaki biçimsiz görünüm arasındaki benzerlikten yararlandığı bir vaazında şöyle bahsetmektedir (Farago, 2011: 115):

“İnsani şeylerin karmaşık, dengesiz ve düzensiz halini düşündüğümde, bunu çoğunlukla, meraklı insanların kütüphanelerinde perspektif oyunu gibi sergilenen bazı tablolara benzetirim. İlk bakışta sadece biçimsiz hatlar ve bir renk karışımı görürüz ve bu, bilgece yapılmış bir eserden ziyade, acemice bir deneme ya da çocuksu bir oyun gibi görünür. Fakat, bu işin sırrını bilen biri belli bir yerden sizlere bunları izlettiğinde, bütün hatlar sizin bakış açınızda belli bir şekilde bir araya gelir, karmaşa çözülür ve daha önce insan biçiminde hiçbir görünümün olmadığı yerde, yüz hatlarıyla ve boyutlarıyla bir yüzün belirdiğini görürsünüz.

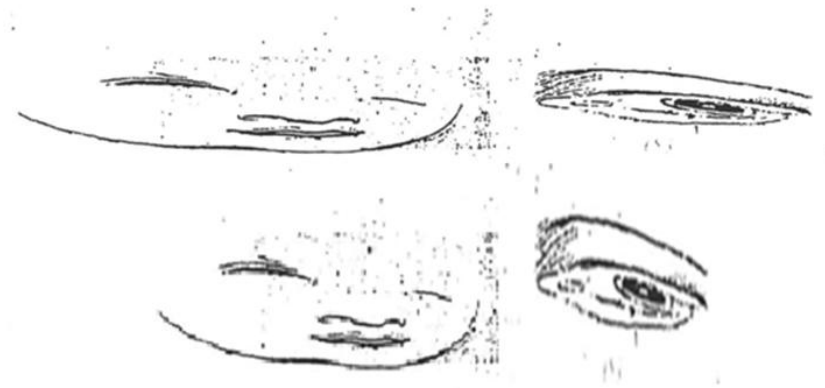
Bana öyle geliyor ki beyler, bu, dünyaya ait, dünyanın görünürdeki karmaşıklığını ve gizli güzelliğini gösteren son derece doğal bir imgedir ve bunu, sadece İsa’ya olan inancımızın bizlere sunduğu belli bir açıdan bakarak fark edebiliriz” (Farago, 2011: 115).

Anamorfik yanılsama tekniğiyle üretilen eserler, ‘Anamorfik perspektif ve ‘Anamorfik ayna’ yanılsamaları olmak üzere iki guruba ayrılmaktadır. Düzlem anamorfozları olarak bilinen Anamorfik perspektif yanılsaması; deforme edilmiş olan çizimin belirlenen noktadan eğik bakılarak ya da bu noktada bulunan bir takım aletler yardımıyla izlenerek asıl görüntünün ortaya çıkmasıdır. Anamorfik ayna yanılsamalarında da deformasyona uğratılan çizimler parlak metal yüzeye sahip kavisli silindir veya koni biçimindeki aynalara yansıtılarak gerçek kompozisyon sergilemektedir. Anamorfik sanatta üretilen eserlerde seyirci de kompozisyona dahil edilerek bir tür yanılsama oluşturulmaktadır.

2.2. Anamorfik Sanatın Tarihi

Rönesans'ın başlangıcında, perspektif üzerine ustalaşmaya başlayan Avrupalı ressamlar Anamorfik sanatın en basit haline hayran olmuşlardır; eğik bakıldığında doğru şekilde görülen genişletilmiş resimlere dair... bilinen ilk örnekler Leonardo da Vinci'nin defterlerindedir; bu şaşırtıcı değildir, çünkü Leonardo perspektifin geometrisine katkıda bulunan ilk kişilerdendir (Gardner, 1988: 98).

Leonardo da Vinci'nin 'Codex Atlanticus' (1483-1518) isimli kitabında bulunan 'Çocuk Yüzü ve Göz' adlı çalışmasında eğimle görülen yüzeyler anamorfik olarak çarpılmıştır. Bu çalışma karşıdan bakıldığında genişletilmiş bir form olarak karşımıza çıkarken belirli bir çapraz açıdan eğik bakıldığında asıl form görünmektedir (Bkz. Fotoğraf 18).

Fotoğraf 18. Leonardo da Vinci, Codex Atlanticus, “Çocuk Yüzü Ve Göz”, 1483- 1518, Ambrosiana Milan

(Baltrusaitis, 1977: 33)

Anamorfik sanatın en popüler örneklerinden birisi 1533 yılında Hans Holbein tarafından yapılan 'Sefirler' (Elçiler) olarak bilinen 'The Ambassadors' tablosudur.

“Resimdeki en çarpıcı ve hiç kuşkusuz görsel bakımdan en uyumsuz olan şey, iki adam arasındaki kompozisyonun önünde, yüzüyormuş gibi duran garip gri şekildir. Bu aslında çok karmaşık bir anamorfoz, yani kasıtlı olarak bozulmuş bir tasvirdir” (Johnson, 2013: 97).

Anamorfoz (17. yüzyılda daha önceden var olan bir cihaz için kullanılmaya başlanan bir kelime), prensipleri ve unsurları karmakarışık eder; biçimleri görülebilmek için aralıklarına küçültmek yerine onları kendi dışlarına yansıtır ve normale dönebilmeleri için belirli bir noktadan bakılması gerekecek şekilde çarpıtır.

Bu sistem teknik bir merak üzerine ortaya çıkmışsa da, kendi içinde soyut bir şiiri, optik illüzyon üretmek için kullanılacak etkili bir mekanizmayı ve sahte gerçekliğin felsefesini barındırır. Bu bir gizem, bir şaheser, bir mucizedir. İnsanların zihninde her zaman ayrı bir yeri, kendine has bir alanı olan tuhafıkların dünyasına ait olsa da, ara sıra içinde bulunduğu bu dünyanın büyümlü atmosferinin ötesine geçer. Bu, tanım olarak, ‘bilimsel oyunlar’ aslında olduğu sanılan şeyden fazlasıdır (Baltrusaitis, 1977:1).

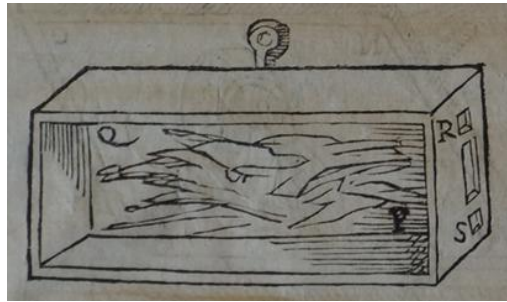
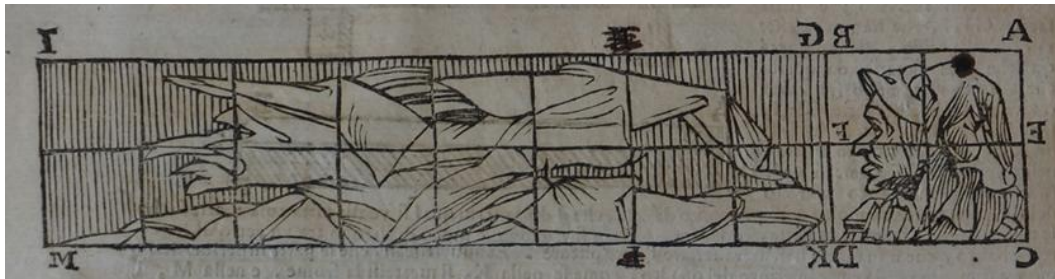
Antik Yunanlılar’ın anamorfik resimlerle uğraştıklarına dair bir kanıt olmasa da, bazen tapınaklarda ön tarafa yakın duran birinin algıladığı çarpıtmayı düzeltmek için kolonların şeklini bozmuşlardır. Benzer sebeplerden ötürü nadiren de olsa Rönesans ressamı müralleri⁶ bakan kişi daha az çarpıtmayla görebilsin diye deforme etmiştir. Eğim resimleri bazen tablolarla gizlenirdi ya da giriş çıkışlarda görülsün diye uzun koridorlar boyunca genişletilirdi. Diğer yaygın bir uygulama ise, eğim resimlerini üzerinde resmin doğru açıyla görülebileceği bir gözetleme deliği olan kutuların içine koymaktı. Bu çalışmalar bazen siyasi, bazen erotik bazen de dini konuları işlemekteydi (Gardner, 1988: 101).

Optik ışınlarla tekrar yapılandırılan ayrışık resimler 16. yüzyılda sıklıkla görülmekteydi. Bunlar sanatın bir mucizesi olarak kabul ediliyordu ve bir süre boyunca nasıl yapıldıkları kıskanç bir şekilde gizlenmişti, ama sonradan bu sırlar günümüze kadar yayıldı. Bu kompozisyonları oluşturma prosedürleri adım adım ortaya çıktı ve ancak 17. yüzyıldan sonra kapsamlı gösterimleri ve bunların diğer entelektüel teorilerle ilişkileri görüldü (Baltrusaitis, 1977: 1).

⁶ Duvarı yetişen ya da duvar üzerinde olan anlamlarına gelen Fransızca bir terimdir (Keser, 2009: 223).

Anamorfozun gelişiminde iki aşama ayırt edilebilir; 16. Yüzyılda ortaya çıkarak ilk kez yaygınlaşması ve 17. Yüzyılda yeniden doğuşu. Gelişimin önemi, bize bazı atölyeler ve farklı sanatçıların sahip olduğu teknikler hakkında bilgi sağlayan bir dizi kitapla gözler önüne serilmektedir. Bu prosedüre ilk referanslardan biri Vignola tarafından 1530 -1540 tarihleri arasında yazılan ‘The Two Rules’ da bulunur.

Kitapta bulunan bir çizim profilden görünen bir kafa çizimidir ve gözden uzaklaştıkça dışa genişleyen görsel ışınların açısını yok sayan basit bir ızgara sayesinde uzunluğu dört misli arttırılmıştır ki bu çizgisel perspektifin temel ilkelerinden biridir. Resim, üzerinde rakursiye⁷ uğrayan halinin görünmesi için açılmış bir delik olan kutunun içine hapsedilmiştir (Bkz. Çizim 5). (Baltrusaitis, 1977: 29,30).

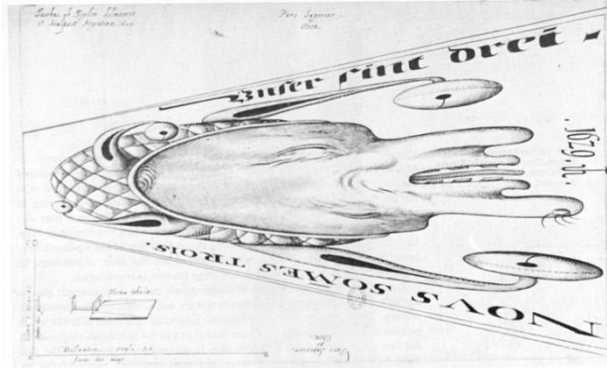

Çizim 5. Vignola Danti, Görsel Açırý Yok Sayan Uzatma, 1540 – 1583

(<http://blogs.uoregon.edu/printingscience/files/2013/07/anamorphic-2la5h4c.jpg>)

⁷ Kısaltım. Bir insan, nesne ya da başka bir konunun resmini yaparken derinlik yanılsaması oluşturmak, yani onun mekanda geriye gidişini göstermek için kullanılan bir betimleme yöntemi (Keser, 2009: 267).

Anamorfoz ayrıca fantastik temalar içerir. Strazburg’lu sanatçı Jacop Van Der Heyden’in bir çizimindeki soytarının kafası, kulakları soytarının burun ve çenesiyle oluşan bir eşeğe benzeyecek şekilde uzatılmıştır. Çizimin üzerinde ‘Nous Sommes Trois’ (Biz Üç Kişiyiz) yazmaktadır. Çizimde ayrıca ilave edilmiş bir taslak planı ve bir çubuk üzerinde bakış noktasını gösteren işaret bulunmaktadır (Bkz. Çizim 6).

Çizim 6. Jacob Van Heyden, Komik Anamorfoz: “Nous Sommes Trois” (Biz Üç Kişiyiz), Bibliotheque Nationale, 1629

(<http://users.skynet.be/mathema/tableaux/jvdh.jpg>)

Anamorfik sanatta ayna kullanımına yaklaşık olarak 1615-1625 yılları arasında başlanmıştır. Geometrik koşullarla belirlenen ayna; görsel açının yansıma açısıyla yer değiştirilmesini sağlamaktaydı. Parıldayan ayna yarattığı hayeletlerle sihirli gücüne kavuşmaktaydı (Bkz. Fotoğraf 19,20) (Baltrusaitis, 1977: 2).

Fotoğraf 19. Jean François Nicereon, “Ritratto di Luigi” XIII, Silindirik Anamorfoz, 1635

(http://www.art-prints-on-demand.com/kunst/jean_francois_nicereon/anamorphosis_aai135306_hi.jpg)

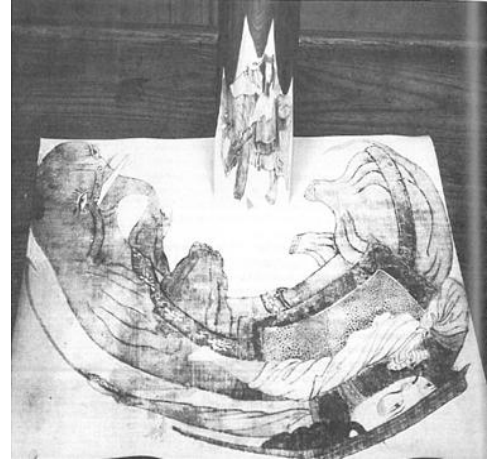
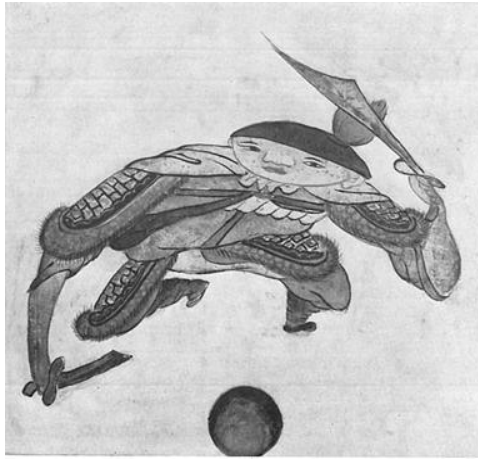
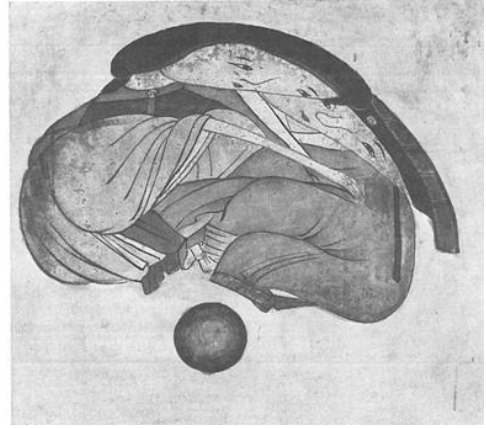
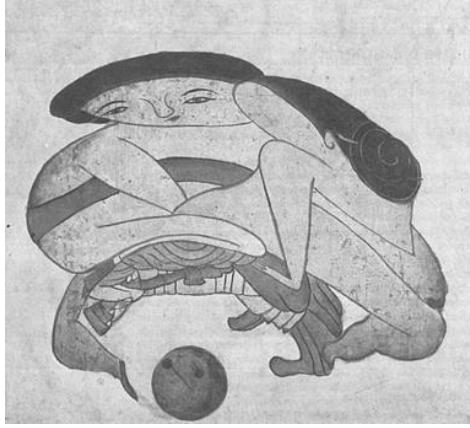

Fotoğraf 20. Jean François Nicereon, Ritratto di Luigi XIII, Silindirik Anamorfoz, 1635

(http://www.imss.fi.it/masaccio/08/appro/1_12.jpg)

Çinlilerin sihir gösterileri ilk ve Orta Çağ'ın “katoptrik” anamorfozları (Ayna Anamorfozları) üzerine kurgulanmıştı, bu yüzden doğrudan görüş için oluşturulan yöntemleri yeniden şekillendiriyordu. Uzunca bir zaman konik ve silindirik görme aygıtları hem işin uzmanlarını hem de meraklı seyirciyi etkiledi.

Bilinen Çin anamorfozları; silindirik aynaya yansıtılarak oluşturulan, erotik temalar, aşık çiftler, bir adam taşıyan bir fil, her bir elinde kılıç tutan bir savaşçı figürleri gibi tekdüze örneklerle karşımıza çıkmaktadır (Bkz. Fotoğraf 21) (Baltrusaitis, 1977: 159).

Fotoğraf 21. Wanli Dönemi, “Erotik Temalar”, “Aşık Çiftler”, “Her Bir Elinde Kılıç Tutan Bir Savaşçı”, “Bir Adam Taşıyan Bir Fil”

(Baltrusaitis, 1977: 160,167)

18. ve 19. yüzyıllarda Anamorfoz metafizikle olan bağlarını kopararak tekrar kendi başına hür varlığına kavuştu. Hem sanatçıların kendilerine has numaraları hem de gözde bir sapkınlık olarak kabul edilen ‘Anamorfoz’ Rönesans fantezilerinin doğrultusunda gelişti. Anamorfoz, optik bir çarpıtma ya da bir tropme-l'oiel (göz aldatmacası) olsa da perspektifin şaşırtıcı ve yapay unsurlarının daimi hatırlatıcısıdır. Perspektif, gerçeklik bilimi olmaktan vazgeçer ve halüsinasyon üretme görevi haline gelir (Baltrusaitis, 1977: 2).

Ames’in örneklerinin çoğu, inandırıcı bir gösterinin yapılabilmesi için özel olarak yapılmış bir panorama⁸ kutusunun varlığını gerekli kılmaktadır, ama anılan örneklerden birini neyse ki resimler aracılığıyla açıklayabilmek olanaklıdır. Bu örnekte yalnızca tek gözle bakılabilecek üç ayrı delikten, belli bir uzaklıkta bulunan üç ayrı nesne gözükmemektedir. Nesnelerin üçü de çelik borudan yapılmış sandalyeleri andırmaktadır. Ama bu üç nesneye bir başka noktadan bakıldığında, içlerinden yalnızca birinin normal biçimlenmiş bir sandalye olduğu saptanmaktadır (Bkz. Fotoğraf 22). (Gombrich, 1992: 242,243).

Fotoğraf 22. Ames Sandalyeleri

(http://maisddianchen.blogspot.com.tr/2010_03_01_archive.html)

⁸ Bir noktadan bütün çevrenin görünüşünü gösteren manzara resimlerine denir (Turani, 1995: 108).

2.3. Anamorfik Yanılsamaların Sınıflandırılması

Anamorfik yanılsamalar ‘Anamorfik Perspektif’ ve ‘Anamorfik Ayna’ yanılsamaları olmak üzere iki grupta sınıflandırılır.

2.3.1. Anamorfik Perspektif Yanılsamaları (Düzlem Anamorfizmaları)

Anamorfik perspektif tekniğiyle üretilen eserler, anamorfik sanatın ilk örneklerinde bir düzlem üzerinde oluşturulan yanılsamalarda görülmektedir. Bilinen ilk örneği daha önceki bölümde bahsedildiği gibi Leonardo da Vinci’nin Codex Atlanticus⁹’da bulunan genişletilmiş ‘Çocuk Yüzü ve Göz’ formu çalışmasıdır. Bu çalışma karşıdan bakıldığında genişletilmiş bir form olarak karşımıza çıkarken belirli bir çapraz açıdan eğik bakıldığında asıl form görünmektedir.

“Shakespeare, II. Richard (1595-1596) ıstırabını anlatan betimlemesinde, sıkıntıları olan birinin göreceğini söylediği benzer çarpıtmalardan bahseder: Kör edici gözyaşlarının perdelediği üzüntülü gözler, bir bütünü birçok parçalara ayırır; tıpkı doğruca gözünü dikip baktığında karışıklıktan başka bir şey olmayan, eğri baktığında ise bir şekil ortaya çıkaran perspektifler gibi!” (Baltrusaitis, 1977: 18).

Anamorfik Perspektif yanılsamalarında, çizilen ızgaralar doğrultusunda perspektif teknikleri kullanılarak yüzeye uygulanan çizim, anamorfik sanatın diğer çeşitlerinde de olduğu gibi ancak belirlenen doğru noktadan bakıldığında, kimi zaman çeşitli aletler yardımıyla, asıl kompozisyon ortaya çıkmaktadır. Aksi takdirde anlaşılabilir bir çizimler karmaşası görünmektedir.

Leonardo da Vinci’nin genişletilmiş çocuk yüzü ve gözü formu çalışması ilk örnek olarak bilinmesine karşın, anamorfik sanatın örnekleri arasında en tanınan çalışma olarak bilinen önceki bölümde de bahsedilen Hans Holbein tarafından 1533 yılında yapılan ‘The Ambassadors’ (Sefirler) adlı eserdir.

⁹ Leonardo da Vinci’nin yazılarının ve çizimlerinin bulunduğu not defteri.

Hans Holbein'in bu çalışması İngiltere 'The National Gallery'de bulunmaktadır (Bkz. Fotoğraf 23).

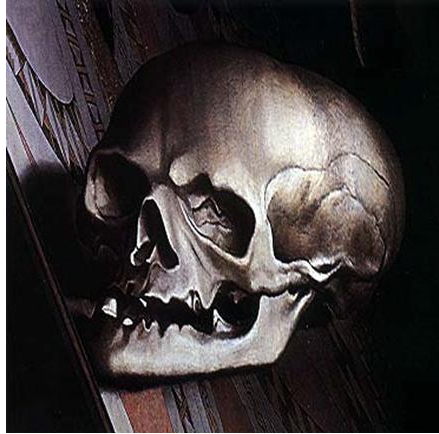
Fotoğraf 23. Hans Holbein "The Ambassadors" (Sefirler), 1533

(<http://www.nationalgallery.org.uk/upload/img/holbein-ambassadors-NG1314-fm.jpg>)

"Bu çarpıcı çifte portre solda Jean de Dinteville'i ve arkadaşı papaz George de Selve'i gösterir. Lüks giyimleri onların siyasi ve dini konumlarını yansıtır; de Dinteville vaşak kürkü astarlı pembe saten ve kadife giyer; de Selve ise kahverengi Şam kumaşı giyer. De Selve'nin kitabında bir tanımlama onun 25 yaşında olduğunu, hançerine yaslanmış de Dinteville'nin ise 29 olduğunu açıklar" (Carr-Gomm, 2014: 197).

Hans Holbein'in Sefirler (Elçiler) adlı yapıtının önünde, gizemli yan yatmış kafatası; Anamorfik perspektif tekniğiyle deforme edilerek kompozisyona dahil edilmiştir (Bkz. Fotoğraf 24).

"Kafatasının resme nasıl girdiği, elçilerin bunu neden isteği konusunda çeşitli yorumlar vardır. Yorumların hepsi bunun bir tür ölüm simgesi olduğunda birleşir. Ortaçağ'da kafatası ölümün varlığını sürekli anımsatan bir imge olarak kullanılıyordu" (Berger, 1999: 91).

Fotoğraf 24. Hans Holbein, “The Ambassadors” Kafatası Kesit

(<http://www.believmag.com/hockney/lookingglass/part3.html>)

“Ön planda düz bakılınca çarpık duran; ama sağ alttan bakıldığında şekilsiz bir kurukafa kaçınılmaz ölümü ima ederken, sol üst köşede minik bir haç ebedi hayat için bir ümit olduğunu ima eder” (Carr-Gomm, 2014: 197).

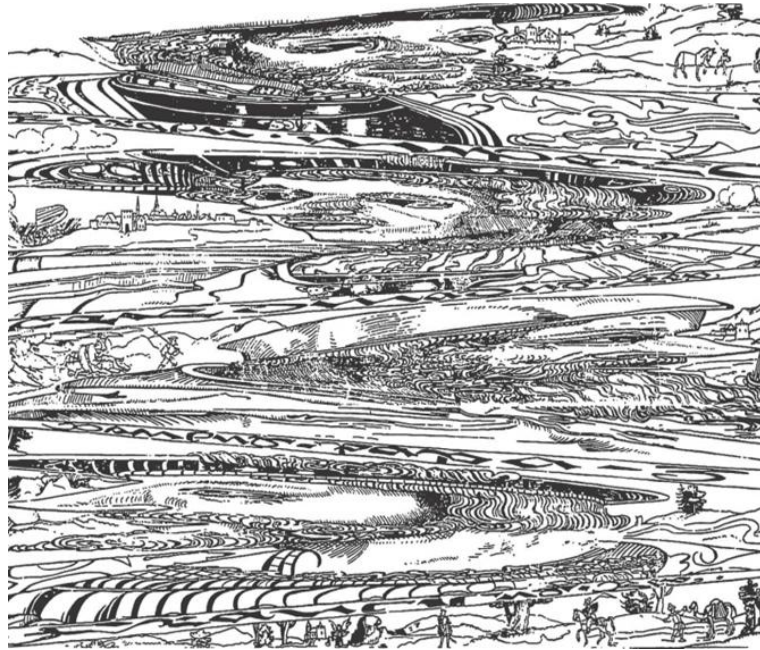
“İki adamın arasında temel bilimlerle ilgili nesnelerin dağınık durduğu raflar onların kültürlü zihniyetini yansıtır. En üst rafta uzay bilimiyle ilgili objeler ve yer ile zamanı ölçen aletler mevcuttur; alttaki rafta bir Luther ilahi kitabı, yeni keşfedilmiş Amerika’yı gösteren bir küre, geometrik hesaplar yapmak için iki alet ve bir ud bulunmaktadır. Nesneler nefes alan bir gerçeklikle çizilmiştir; buna rağmen udun kopmuş tellerinin ima ettiği gibi, bunlar hayatın boş şeylerine aittir” (Carr-Gomm, 2014: 197).

Aslında kasıtlı olarak bozulmuş bir tasvir olan bu resimde kompozisyonu görsel olarak anlamamanın yolu, resmin sağ tarafından, yüzeye doğru açıyla bakmaktır. Bu bakış açısında şekil sanki büyülüymüşcesine, ölümün ölümlülüğün, insan hayatının gelip geçiciliğinin simgesi, gözleri oyuk bir insan kafatasına dönüşür (Johnson, 2013: 97).

“Diğer sanatçılar, özellikle 15. Yüzyılda ve 16. Yüzyılın başında Kuzey Avrupa’da faaliyet gösterenler, bazı portrelerine, bazen portresi yapılan kişinin elinde ya da resmin arka planında olmak üzere kafatasları eklemişlerdi. Aynı biçimde 16. Yüzyılın başında saray çevrelerinde eğlenceli anamorfozların bulunduğu resimler bir hayli moda olmuştu. Ama bu yaklaşımın Sefirler’de görülen yüzüyormuş gibi duran, bozulmuş ve rahatsız edici bir kafatasıyla bir arada kullanılmasının eşi benzeri yoktur” (Johnson, 2013: 98).

Önden bakıldığında uzun, karmaşık ve anlamsız, fakat eğik olarak bakıldığında ufalan ve normal figürler oluşturan resimler Modern Sürrealist sanatın başlangıcıyla ilişkilendirilen fantastik sistemler arasındadır.

Nuremberg'li gravürcü ve Dürer'in öğrencisi Erhard Schon'un 16. Yüzyıla ait gravür çalışması, 'Vexierbild' (Bulmaca resim)'i; geniş boyutlu (44x75 cm) dört yamuk çizginin oluşturduğu çizgili bölmelerde insanlarla ve canlı figürlerle doldurulmuş bölmeler, kasabalar, tepeler, insanlar ve hayvanlar ilk bakışta anlaşılabilir olan çizgilerin içinde hapsedilmekte ve kaybolmaktadır (Bkz. Fotoğraf 25). Ama gözünü gravürün köşesine ve gravüre çok yakın şekilde konumlandırılan biri, düz çizgiler halinde çerçevelendirilmiş üst üste dört kafa görebilmektedir (Bkz. Fotoğraf 26). Perspektif, bariz resimlerin kaybolmasını ve aynı zamanda gizli dış hatların ortaya çıkmasını sağlamaktadır (Baltrusaitis, 1977: 11).

Fotoğraf 25. Erhard Schön "Vexierbild" (Bulmaca resim), V. Charles, I. Ferdinand, III Pope Paul, I. Francis Anamorfik Resimler, 1535

(Baltrusaitis, 1977: 13)

Tasarım tematik bütünlüğü korurken, iki farklı resmi birleştirir. Gizli hükümdarların arkasında beliren arka plan onlarla ilişkili olayları hatırlatır ve onlarla ilgili muammaları deşifre etmek için bir anahtar sunar; V.Charles’ in arkasında, askerlerin sürdüğü atların olduğu askeri bir sahne, I. Ferdinand’ ın arkasında; Schön tarafından sıklıkla tasvir edilen Viyana kuşatması (1529-1532), Papa’nın arkasında; Tanrı bir Türk’ü tehdit ederken ve bir zırhlı savaş gemisi, I. Francis’in arkasında; Türklerle olan ilişkisini gösteren Doğulular ve bir deve bulunur (Baltrusaitis, 1977: 11).

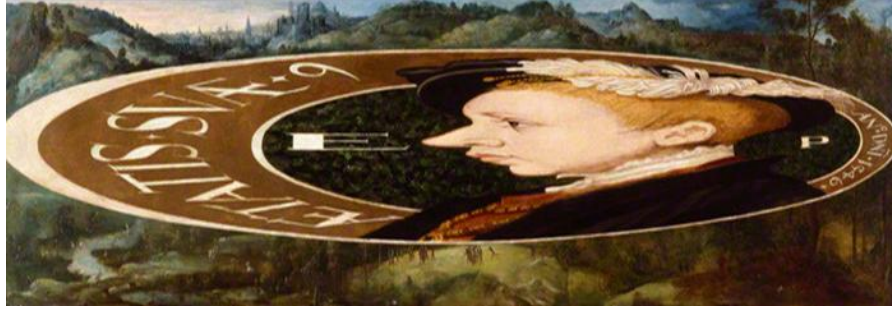

Fotoğraf 26. Erhard Schön “Vexierbild” (Bulmaca resim), V. Charles, I. Ferdinand, III Pope Paul, I. Francis Anamorfik resimler, 1535

(<http://divulgamat2.ehu.es/divulgamat15/images/stories/Sorpresas/IlusParad/vexierbild2.jpg>)

Bu üst üste bindirme sembolik bir anlam taşıyan şaşırtıcı bir fenomen doğurur. Gizli asil tasvirlerinin özellikleri, topografik alanların bozulmasına yol açar. Şehirlerin ve tarihin önemli anlarının üzerinde devasa alanlar kaplayan birer hayalet gibi süzülürler. Görüntü, içinde gizlediği hükümdarın gücünün damgasını vurduğu sarsıcı manzaraların içinde gerçekleşir. Bu hem bir dram hem de bir sihirdir (Baltrusaitis, 1977: 12).

William Scrots ya da Guillim Stretes imzalı olarak bilinen 1546'da yapılmış, 'National Portrait Gallery'de bulunan Kral VI. Edvard'ın portresi de çarpıtılmış bir anamorfoz örneğidir (Bkz. Fotoğraf 26,27).

Fotoğraf 27. William Scrots ya da Guillim Stretes , “Kral VI. Edvard” , 42.5 x 160 cm, “National Portrait gallery” İngiltere, 1546

(http://images.npg.org.uk/800_800/3/2/mw02032.jpg)

Gerçek ölçülerinde görülebilmesi için üzerine konulmuş olan küçük bir delikten bakılmadığında, ilk bakışta tamamen biçimsiz bir görüntü ortaya koyan Kral VI. Edward Portresi, üzerinde gözün doğru olarak göreceği konumu sabitleyen küçük bir deliği bulunduran kutu gibi bir çerçevenin içine hapsedilmiştir (Baltrusaitis, 1977: 16).

Fotoğraf 28. William Scrots ya da Guillim Stretes , “Kral VI. Edvard” , 42.5 x 160 cm, “National Portrait gallery” İngiltere, 1546

(<http://www.shakespeares-sonnets.com/sonnet/24>)

Rönesans döneminde Azizlerin tasvirlerinde de benzeri uygulamalar yapılmıştır. 1530-1560 yıllarında yapıldığı tahmin edilen ‘Aziz Peter ve Paul, İsa ve Melek, Tanrının yüzü, Bakire Meryem ve Bebek İsa, Assisi’li Aziz Francis Stigmata Yaşarken’ adlı bir anamorfik perspektif örneği bulunmaktadır (Bkz. Fotoğraf 29).

Fotoğraf 29. Bazzi Koleksiyonu, “Aziz Peter ve Paul, İsa ve Melek, Tanrının yüzü, Bakire Meryem ve Bebek İsa, Assisi’li Aziz Francis Stigmata Yaşarken”, Milan, 1530-1560

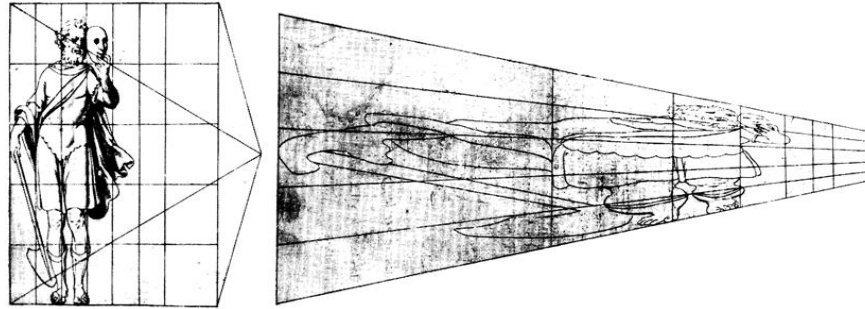
(Baltrusaitis, 1977:20,21)

Bu resimlerin içindeki parçalanmış ve akıcı manzara, tepede; seyreden bir gemi, bir süvari, iki tazı ve bir tavşan, aşağıda; ağ tutan iki kuş avcısı, solda; arkasında bir avcının eğilip beklediği bir ağaç, ortada; etrafa dağıtılmış veya asılı duran tuhaf biçimler, şeffaf kanatlar, gizemli nesnelerden oluşmaktadır. Çerçeveye sabitlenmiş konumlardan bakıldığında gizli resim görünür hale gelir.

Sabitlendirilmiş bu konumlardan dört tane bulunmaktadır. Her iki yanda ikişer tane olacak şekilde hazırlanmıştır (Baltrusaitis, 1977: 25).

17. yüzyıl anamorfik sanat örneklerinde, bir mimar ve mühendis olan Salomon de Caus ile bir bilim adamı ve matematikçi olan Jean François Niceron'un katkıları görülmektedir.

Salomon de Caus (1576-1626) Fransa'nın Dieppe bölgesinde doğar ama çoğunlukla anamorfozların rağbet gördüğü Flaman ve Alman çevrelerinde yaşamıştır. Geniş bir yelpazesi olan entelektüel ve kozmopolit kişiliğiyle müzik, otomat, güneş saatleri ve Öklit oranları hakkında yazılar yazmıştır. Kitabı 'Perspective' Londra'da 1612'de ve Paris'te 1624'de yayımlanmıştır. Salomon de Caus kitabının üç bölümünü, seçilmiş bakış noktasından bakıldığında kısaltıma uğramış nesnenin doğal biçiminde görüleceği bakış noktasına ayırmaktadır. 1612 yılında yapılan maske tutan bir aktörün anamorfozu bunu göstermektedir (Bkz. Çizim 7).

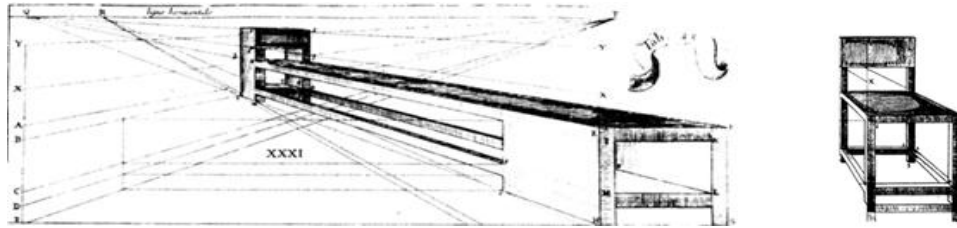

Çizim 7. Salomon de Caus, Maske Tutan Bir Aktörün Anamorfozu, 1612

(Baltrusaitis, 1977:44)

Paris doğumlu (1613) Niceron, 1635 ve 1642 tarihleri arasında Roma'ya seyahat etmiş ve Fransız Santa Trinita dei Monti manastırında bir grup keşişe katılarak orada bir bilimsel çevrede çalışmaya başlamıştır. Niceron'un 'La Perspective Curieuse' çalışmasının ilk baskısı 1638'de yapılmıştır. Latince versiyonu olan 'Thaumaturgus Opticus' 1646'da ölümünden sonra yayımlanmıştır (Baltrusaitis, 1977: 39).

Nicéron ikinci kitabını; seçilmiş bakış noktası haricinde herhangi bir yerden bakıldığında bozuk ve anlamsız görünen, fakat seçilen noktadan bakıldığında doğru biçimde görülen çeşitli figürlerin yapımının yöntemine ayırmıştır (Bkz. Çizim 8) (Baltrusaitis, 1977: 37).

Çizim 8. J.F. Nicéron, “La Perspective Curieuse”, Anamorfik sandalye, 1618

(Baltrusaitis, 1977:44)

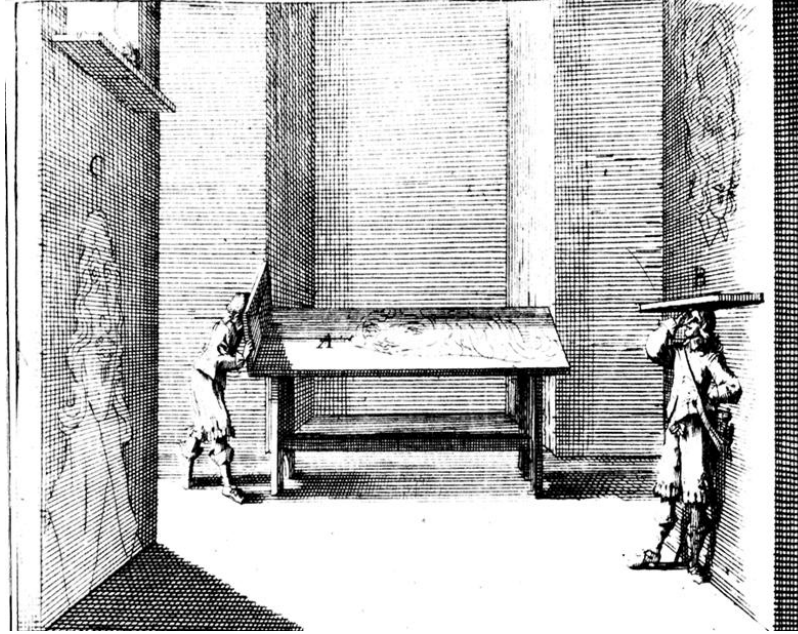
Düz yüzeylere uygulanan anamorfik çizimlerin, şövale üstünde yapılan gravür ve resimlerin yanı sıra, bir galeri ya da odanın duvar dekorasyonu için de kullanılan örnekleri bulunmaktadır.

Çizimler ne kadar büyükse, etki o kadar fazla ve kesindir; bu yüzden, bu kompozisyonlardan bazıları muazzam boyutlardadır. Nicéron bakış açısı ve onun nesneye ve konumuna ilişkisiyle ilgili olarak üç tip listeler; geniş bir salon ya da galeri boyunca yatay olarak bakıldığında ‘optik’, çok yüksek bir duvarın tepe noktasına doğru bakıldığında ‘anoptrik’, açık bir pencereden aşağı bakıldığında görülebilmesi için tasarlanmış bir resimdeki gibi yukarıdan bakıldığında ise bu görüntüye ‘katoptrik’ denmektedir.

Fransız yazar Jean Du Breuil’in (1602-1670) ‘La Perspective Pratique’ adlı kitabında ‘Optik’, ‘Anoptrik’ ve ‘Katoptrik’ anamorfozlar koleksiyonuyla ilgili görseller bu tekniklerin nasıl gerçekleştiğini göstermektedir (Bkz. Çizim 9,10).

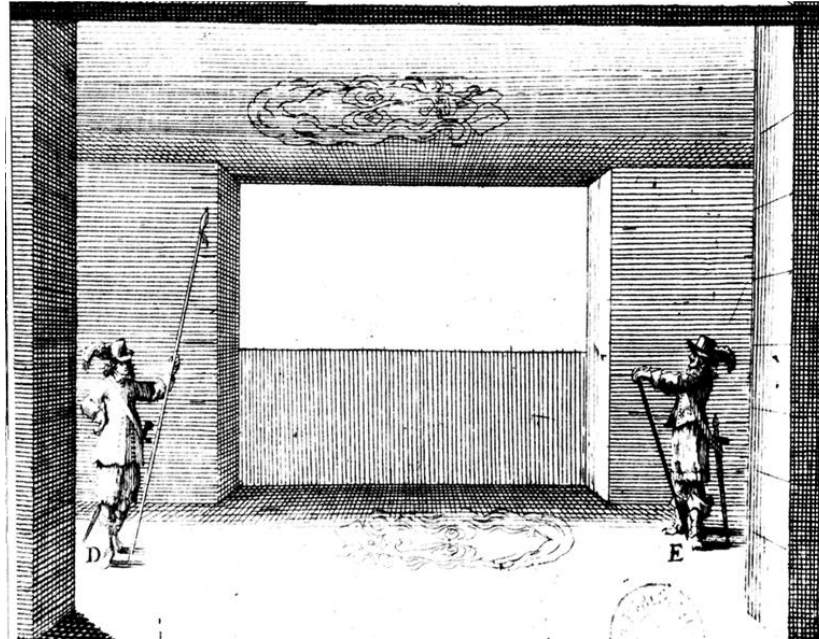
Çarpıtılmış görsellerle dolu iki oda görünmektedir. Duvarlarda, zeminde ve tavanda ve hatta bir masanın üzerinde bile garip şekilde uzatılmış dev kafalar vardır. İnsanların içinden bakabileceği delikleri olan paneller, bu kompozisyonlardan

bazılarının önüne yerleştirilmiştir. Odalar her köşeden çıkan ve biri yanına geldiğinde kaybolan hayalet suratlarla dolu gibidir (Baltrusaitis, 1977: 48).

Çizim 9. Peder(Jean) Du Breul: “Optik” “Anoptrik” ve “Katoptrik” anamorfozlar koleksiyonu, 1649

(Baltrusaitis, 1977:48)

Çizim 10. Peder(Jean) Du Breul: “Optik”, “Anoptrik” ve “Katoptrik” anamorfozlar koleksiyonu, 1649

(Baltrusaitis, 1977:48)

Fransa doğumlu Peder Emmanuel Maignan'ın (1601-1676) 'Paola'lı Aziz Francis' adlı eseri de Anamorfik perspektif tekniğinin özelliklerini taşıyan bir başka örnektir. Bu eserde de manzara tasviri içerisinde perspektif etkileri görülmektedir (Bkz. Fotoğraf ,30,31,32).

Fotoğraf 30. Emmanuel Maignan, “Paola’lı Aziz Francis”, Anamorfik fresk, Roma, 1642

(<http://www.succedeoggi.it/wordpress/wp-content/uploads/2014/03/convento-trinita%CC%80-dei-monti4.jpg>)

Roma-Trinita dei Monti dehlizlerinde¹⁰ bulunan bu anamorfik fresk sarp dağların ve geniş ovaların çevrelediği bir koyun kartografik bir tasviridir. Işık ve gölge, boylu boyunca uzanır ve iç içe geçer. Ufak nesneler geniş alanlar içinde oraya buraya serpiştirilmiştir. Çevresinde yelkenli gemiler ve merkezde, pelerinindestek olarak suyun üzerinde yürüyen Aziz görünmektedir (Baltrusaitis, 1977: 49).

¹⁰ Koridor (Turani, 1995: 32).

Fotoğraf 31. Emmanuel Maignan, Paola'lı Aziz Francis, Anamorfik fresk kesit, Roma, 1642

(<http://www.france-vatican.org/Les-anamorphoses-du-Pere-Maignan>)

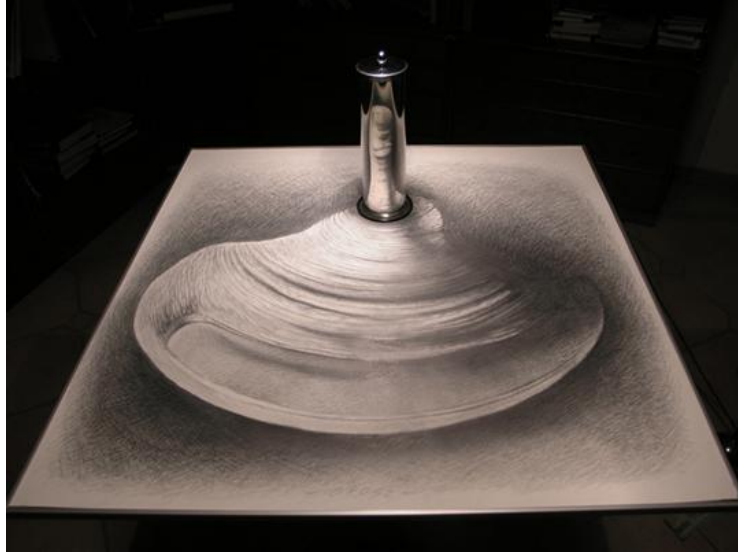
Bu eserde doğru açıdan bakıldığında sergilenen görüntü, diz çöküp dua eden Paola'lı Aziz Francis figürüdür.

Fotoğraf 32. Emmanuel Maignan, Paola'lı Aziz Francis, Anamorfik fresk kesit, Roma, 1642

(<http://www.france-vatican.org/Les-anamorphoses-du-Pere-Maignan>)

2.3.2. Anamorfik Ayna Yanılsamaları

Fotoğraf 33. Istvan Orosz, “Parmak 1”, Silindirik ayna, Karakalem Çizim, 70 cm x 70 cm, 1997

(<https://i0.wp.com/www.gallerydiabolus.com/gallery/upload/utisz/ujj1%20d.jpg>)

Katoptrik yöntem olarak da bilinen ayna anamorfozları; resmi bir silindirik ya da konik aynanın etrafında dağıtmayı içerir. Böylece, yansıma açıları kanunlarının özellikleriyle görüntü, küçülten ve kavisleri düzelten dışbükey bir yüzeyde tekrar oluşturulur. Uzatılmış perspektiflerde izleyicinin konumunu değiştirmesi gerektiği düşünüldüğünde, doğruca bakıldığında resmi aynı anda hem doğal biçiminde hem de çarpıtılmış halinde gösteren bu yöntem eski yöntemlere göre daha gerçekçi, daha etkili ve de daha şaşırtıcıdır. Bu etki, karmaşık bir yığının içinden doğruca bir resmin ortaya çıkmasını sağlayan bir otomatın etkileriyle boy ölçüşebilir (Baltrusaitis, 1977: 131).

Anamorfik Ayna Anamorfozlarında, biçimler düz bir yüzeyde değil, metalik yansımanın parlaklığında eşzamanlı ortaya çıkan sonsuz bir derinliğin içinde görülür. Görüntü canlanır. Hareket eder, bakışımızın en ufak yön değiştirmesiyle o da değişir (Baltrusaitis, 1977: 143).

Silindirik ve konik aynalar için yapılan anamorfik resimler 18. yüzyılda hem Avrupa hem de Doğu ülkeleri için revaçta olan oyuncaklardı. Bunlar genellikle anonim sanatçılar tarafından yapılırdı ve şık bir şekilde yapılmış anamorfozkoplarla birlikte

satılırdı. Bazen resimler siyasi karşıtlık mesajları taşırdı; bazen de pornografi ya da bel altı şakalar içerirdi (Gardner, 1988: 101).

Bu tekniğin yayılışı, aynı zamanda onların mükemmelleşmesine de yardımcı olan Cizvitler¹¹ sayesinde olmuştur. Cizvitler bunları Çin'e kadar götürmüştür.

Bu alışılmadık tesisatın, yabancı insanların arasındaki bir misyonerlik merkezinde bulunmasının sebebi İmparator K'ang-hi (1654-1722) ve onun tebaasına¹² ulaşabilmenin en iyi yolunun astronomi ve matematikten geçmesiydi. İncil'in yayılabilmesi için bu yüce Prens'in korunması gerektiğini gören Cizvitler, onun merakını ve bilime olan doğal açlığını giderebilecek hiçbir şansı geri çevirmediler. Ona optik hakkında bilgiler vermeye başladılar. Bu yüzden, Çin misyonu için seçilen kişiler ağırlıklı olarak alim, astronom, fizikçi ve matematikçiydi. Pekin önemli bir bilim merkezi haline getirildi. Anamorfoz Hristiyanlığın yayılmasında bir araç olarak kullanılmış oldu (Baltrusaitis, 1977: 153,158).

¹¹ İsa tarikatı olarak anılan bir Hristiyan tarikatı (Tr.Wikipedia, 2015)

¹² Uyruk (T.D.K.)

2.3.2.1. Silindirik Ayna Anamorfozları

Silindirik ayna anamorfozlarıyla oluşturulan yanılsamalarda, çeşitli tekniklerle düz bir yüzeye dağıtılarak uygulanan kompozisyonun ortasında veya belirli bir kenarında dik bir şekilde yerleştirilen silindirik bir ayna üzerine yansıtılmasıyla yalnızca tek bir açıdan gerçek şeklin ortaya çıkması sağlanır. Kompozisyonlarda birden fazla anlatım olabilir.

Bir silindirik ayna etrafında genişletilmiş sakallı bir insan figürünün olduğu bir pirinç plaka Uppsala'da, Gustavus Adolphus'un koleksiyonu Kunstschränk'da muhafaza edilmektedir. 1698'de yapılan bir envanter kaydı yağlı boya bir anamorfik resimden bahseder ve 1632'de Kral'a da bir sanat eseri satan, Augsburg'lu sanat taciri ve koleksiyoncusu Phillipp Hainhofer, 1629'da Dresden'den, bu resimlerle bağlantılı olduğu düşünülen, 'perspektifle garip suratlar yansıtan' aynalar satın almıştır. Eğer bu resim sakallı figürün olduğu resim ise, bilinen en eski ayna anamorfozlarından biri olabilir. Kompozisyonun karakteristik özellikleri erken bir dönemi işaret etmektedir (Bkz. Fotoğraf 34). (Baltrusaitis, 1977: 132).

Fotoğraf 34. Silindirik Ayna Anamorfoz, “Sakallı adam”, Bakır Levha Üzerine Boyama, Almanya, 1630. Gustavus Adolphus Koleksiyonu, Uppsala, İsveç

(Baltrusaitis, 1977:133)

Fiziksel özellikleri 1640 tarihi öncesine işaret eden, Flemenk bir resim olan ‘Çarmıha Germe’ de erken dönem eserlerine bir örnek teşkil eder (Bkz. Fotoğraf 35). Figürler çizgisel bir dönüşten değil, her şeyin düzensiz görüldüğü çarpıtılmış noktalar kargaşasının içinden çıkar. Eğer kişi kendini bu kompozisyonlardan birinin karşı tarafında konumlandırırsa, aynı silindir, gizli bir şifreyi canlandırır gibi, Çarmıha Gerilme’nin ters tarafına çizilmiş olan iki sevgilinin resmini gösterir (Baltrusaitis, 1977: 135).

Fotoğraf 35. Anonim, Silindirik Anamorfoz, “Çarmıha Germe”, Ahşap Üzerine Boyama, Hollanda Ekolü, 1640

(<https://www.kunsthalle-bremen.de/sammlung/sammlungshighlights/anonym-niederlande-17-jahrhundert/?ref=anamorph>)

Katoptrik mekaniklerin ilk örneklerinden olan, genişçe bir silindir aynası ve üzerinde püsküllü eyer taşıyan filin anamorfozunun olduğu gravür; Simon Vouet’in imzasını taşır (Bkz. Fotoğraf 36).

Etraf satir¹³ doludur. Bu çarpıtılmış figüre bakan satirler aynadaki fili gördüğünde şaşkınlıklarını gizleyemez. Sahne uzunca bir çardağı olan ve arka planda selvi ağaçları olan bir bahçede geçmektedir. Hikaye gizli bir mucizenin çözülmesi gibi gözler önüne serilir. Bu gravür, aparatın işleyişini ve bu kompozisyonların nasıl oluşturulduğunu gösteren ilk çizimlerden biridir (Baltrusaitis, 1977: 146).

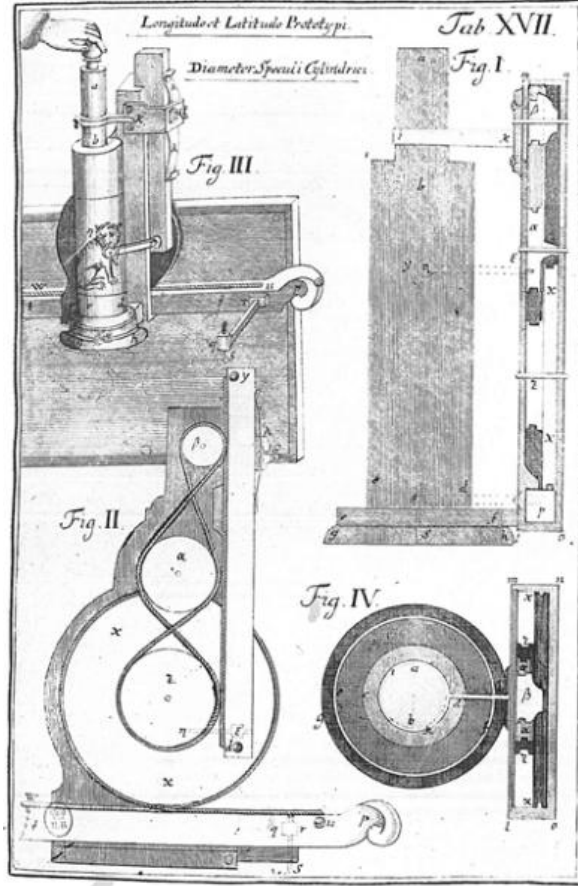
Fotoğraf 36. Simon Vouet, “Anamorfik Ayna’da Fil”, Hans Troschel Gravürü, 1625

(<http://latander.livejournal.com/216413.html?thread=907357>)

Silindirik ayna anamorfozlarında figür, genellikle daireyi tam olarak tamamlamaz ve merkeze yerleştirilen ayna, resmi sadece bir açıdan yansıtır. Bu çeşit yarılsamalar hakkında birçok sanatçı ve bilim adamı tarafından çeşitli teknikler denenmiş ve fikirler ortaya atılmıştır. Yukarıda örneklendirilen çalışmalar, silindirik ayna yarılsamaları tekniğinin tarihteki ilk başarılı çalışmalarını teşkil etmektedir.

¹³ Yunan mitolojisinde insan şeklinde ve alnının iki tarafında küçük boynuzları bulunan keçi ayaklı orman tanrısı (Turani, 1995: 124).

Tarihte, bilimsel alanda yapılan çalışmalar ile silindirik ve konik ayna anamorfozları tasarımlarının uygulanabilmesi için bir takım makineler icat edilmiştir (Bkz. Çizim 11).

Çizim 11. Jacob Leupold, Silindirik Ayna İçin Anamorfik Makine, 1712

(Baltrusaitis, 1977:156)

Berlin Akademisi üyesi ve üzerinde yedi önemli kitap yayımladığı bilimsel enstrümanların üretiminde ve geliştirilmesinde uzman olan Jacop Leupold katoptrik anamorfozlar için özel makineler icat etti. Tekerlekleriyle farklı yönlerde hareket edebilen bu aygıtlar, gereken anamorfik çarpıtmanın derecesiyle orantılı olarak uzatılmış kablolar aracılığıyla yönetilmekteydi (Baltrusaitis, 1977: 155).

2.3.2.2.Konik Ayna Anamorfozları

Bu teknikte resim, merkezde bulunan konik aynanın etrafını saran yuvarlak bir yüzey üzerine çizilmektedir. Silindirik aynadan farklı olarak yapılan çizim bu sefer konik aynanın etrafını tamamen çevrelemektedir ve genellikle tepeden veya karşıdan bakıldığında asıl görüntü yansıtılmaktadır (Bkz. Fotoğraf 37).

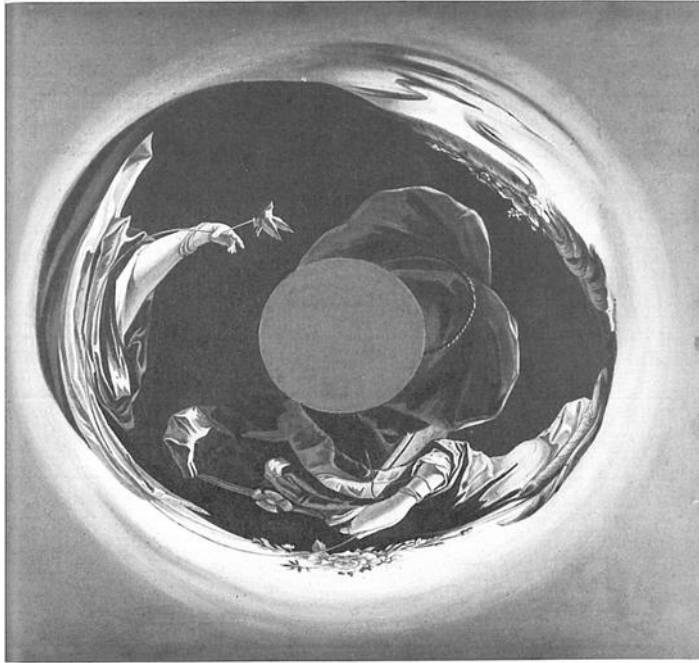

Fotoğraf 37. Konik Ayna Anamorfozu Örneği

(<http://www.anamorphosis.com/Stenope-catoptric.jpg>)

Tepe noktasından bakıldığında orijinal resmi gösteren bir aynanın etrafına kurulan konik perspektifte düzenlemeler çok daha abartılır. Dairesel genişlemeden çok daha fazlası vardır. Kompozisyonun merkezi dış yüzeyle ilişkili olduğu için, anamorfoz bir çiçek gibi açılır ve resmi parçalar. Kafalar ve uzuvlar vücuttan ayrılır ve sonra tekrar bir bütün olur (Baltrusaitis, 1977: 140).

Konik aynanın kullanıldığı 18. yüzyıla ait ‘Kuşlu Kadın’ adlı eserde bu tekniğin etkileri görülmektedir (Bkz. Fotoğraf 38).

Fotoğraf 38. Konik Anamorfoz, “Kuşlu kadın”, Hollanda, 18. Yüzyıl

(Baltrusaitis, 1977:140)

Kuşu tutan kadın üç parçaya bölünür. İki farklı kumaş yığını içinden iki kol çıkar. Surat baş aşağıdır ve akışkan görünür. Tepede saç bukleleri ve güllerden oluşan bir hareyle genişletilmiş parlak bir iz halini alır. Kalın kumaş dairenin etrafında şişerek koninin tabanını işaretler. Kasvetli, karanlık bir arka planın üzerinde ışıklar saçan görüntü, gecenin içinden çıkıyormuş gibi görülmektedir (Baltrusaitis, 1977: 141).

Silindirik ayna yansımaları üzerine eserleri bulunan sanatçı Simon Vouet’in ‘Venüs ve Adonis’ isimli çalışması çeşitli ressamlar tarafından tekrar edilmiştir. Bu resmin, Vouetin damadı Dorigny tarafından 1638-1643 tarihlerinde gravürleri yapılmıştır (Bkz. Fotoğraf 39,40).

Sahnede sağ tarafta, sevgilisinin ava gitmesine karşı çıkan tanrıça; sol tarafta ise konik anamorfozda dairesel görünen bir ovalin içine çizilmiş iki köpek ve Eros bulunur. Aynanın etrafında çarpıtılan muhteşem klasik figürler canavarlaşır. Genç

kahramanın kafası kopar, vücudu ikiye ayrılır. Şişkin uzuvları ters düz olur, ayakları havadadır. Asası bir yay gibi bükülür. Venüs'ün kolları bağırsakları andırır.

Fotoğraf 39. “Venüs ve Adonis”, Aynanın, Resmi, Merkez Yuvarlakta Yeniden Oluşturduğu Konik Anamorfoz, Hollanda, 18. Yüzyıl

(Baltrusaitis, 1977:145)

Bütün görüntü, Adonis'in pelerindeki kopçayla zirve noktası belirlenen koninin yansımalarındaki hassasiyetle çözümlenen ve tekrar biçimlenen dağınık parçalardan ve şekilsiz anatomik yıkıntılardan oluşmaktadır (Baltrusaitis, 1977: 145).

Fotoğraf 40. “Venüs ve Adonis”, Dorigny'nin Gravürü, 1638

(Baltrusaitis, 1977:145)

3.BÖLÜM

ANAMORFİK SANAT ÜZERİNE ESERLERİ BULUNAN GÜNÜMÜZ SANATÇILARI

3.1 Karen Mortillaro

Amerikalı heykeltıraş Karen Mortillaro'nun hem kamu hem de kişisel pek çok koleksiyonda eserleri bulunmaktadır. Figüratif çalışmalarının yanı sıra, aynı zamanda illüzyonları, hayal gücünü ortaya koyuşu ve detaylı, ayrıntılı çalışmaları ile de koleksiyonerlerin dikkatini çekmektedir.

Fotoğraf 41. Karen Mortillaro, Şahsi Portre

(http://www.deckerstudios.com/gallery/karen/400/karen_14b.jpg)

Işığın hareketleri, Karen'in çalışmalarında tutkuya dönüşmüş ve kariyerinde büyük rol oynamıştır. Yıllar boyunca doğal ve yapay ışığı nasıl manipüle edilebileceğini ve ışığın eserlerinde izleyiciye nasıl ulaştırılabileceğini araştırmıştır. 1988 yılında; ışığa olan hayranlığı ve algı kavramı onu anamorfik sanata yönlendirmiştir ki bu da aynadan

yansıyan bir ışığın deforme olmuş görüntüleri doğru oranlara sahip görüntülere çevirmesidir (karenmortillaro.com).

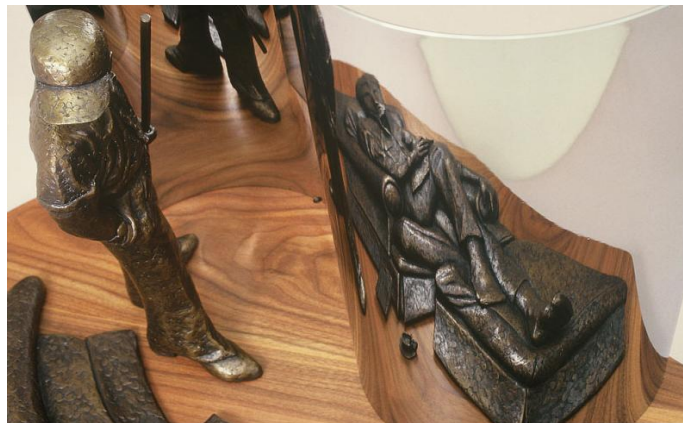
Karen; artık anamorfik sanatın gelenekselleşmiş formları ile yetinmemekte ve iki boyutlu görselleri üç boyutlu anamorfik heykellere dönüştürerek çalışmaktadır (Bkz. Fotoğraf 42,43).

Fotoğraf 42. “Brothers”(Kardeşler), Nikel Krom Çelik, Ahşap, 19x27x20, 1990

(<http://www.karenmortillaro.com/anamorphic.php>)

Bu modeller; tamamen el ile şekillendirilmiş, bilgisayar kullanılmamıştır. Oldukça zor bir iş olsa da; hem kendi hem de koleksiyonerler ortaya çıkan estetik değerin bu çabaya değdiğini düşünmektedir (karenmortillaro.com)

Fotoğraf 43. “Brothers”(Kardeşler), Nikel Krom Çelik, Ahşap, 19x27x20, 1990

(<http://www.karenmortillaro.com/img/anamorphic/anamorphic2.jpg>)

3.2. Markus Raetz

Fotoğraf 44. Markus Raetz

(<http://www.swiss-artfoundry.com/artistsprojects/markus-raetz/>)

Markus Raetz 1941 yılında İsviçre Bern yakınlarındaki küçük bir kasaba olan Buren’de doğdu. Amsterdam’daki yarım dönemlik sanat eğitimi dışında hiçbir eğitim almamıştır. İsviçre’de yaşayan Markus Raetz bir heykeltıraş ve kavramsal sanatçıdır. Onun sanatı genellikle gerçeklik ve yanılsama konularıyla ilişkilidir (Crown Point Press).

Markus Raetz algı yanılsamasına işaret eder; alakasız görünen aniden gelişir ve sanki sihirle yeni bir anlam kazanır. Sanat, sadece bakanın gözündedir. Nesnelerin bilgisi, hareket ve hareketlilik sorusunu açıklamaktadır (Swiss Art Foundry).

Sanatçının ‘Yes – No’ isimli çalışmasında üç parçanın çarpıtılarak yerleştirilmesiyle bir kompozisyon oluşturulmuştur (Bkz. Fotoğraf 45).

Fotoğraf 45. “Yes –No”(Evet-Hayır), Kalıpla Şekillendirme, Demir, 28x41x30, 2003

(http://6thchannel.com/wp-content/uploads/2011/09/yes_no_05.jpg)

Bu üç harf, açısına göre ‘Yes veya No’yu oluşturmaktadır. Bu demir kopyalar, ahşap orijinallerinden çoğaltılmıştır. Seramik kalıp içerisine demir dökme yapılmıştır ve çıkan formun yüzeyi cilalanmıştır (Swiss Art Foundry).

Fotoğraf 46. “Kopf”(Kafa), Marian Park, Basel, İsviçre

(<http://www.urbancontest.com/art-urban/2261-sculpture-in-movimento-illusioni-ottiche-di-markus-raetz.html>)

Markus Raetz’in, Basel Merian Park’da bulunan ‘Kopf’(Kafa) isimli bir diğer çalışmasında, rastgele yerleştirilmiş gibi görünen parçalara doğru açıdan bakıldığında bir kafa görüntüsü sergilemektedir (Bkz. Fotoğraf 46,47).

Fotoğraf 47. “Kopf”(Kafa), Marian Park, Basel, İsviçre

(<http://humanscribbles.blogspot.com.tr/2012/12/morphing-shapes.html>)

3.3. Istvan Orosz

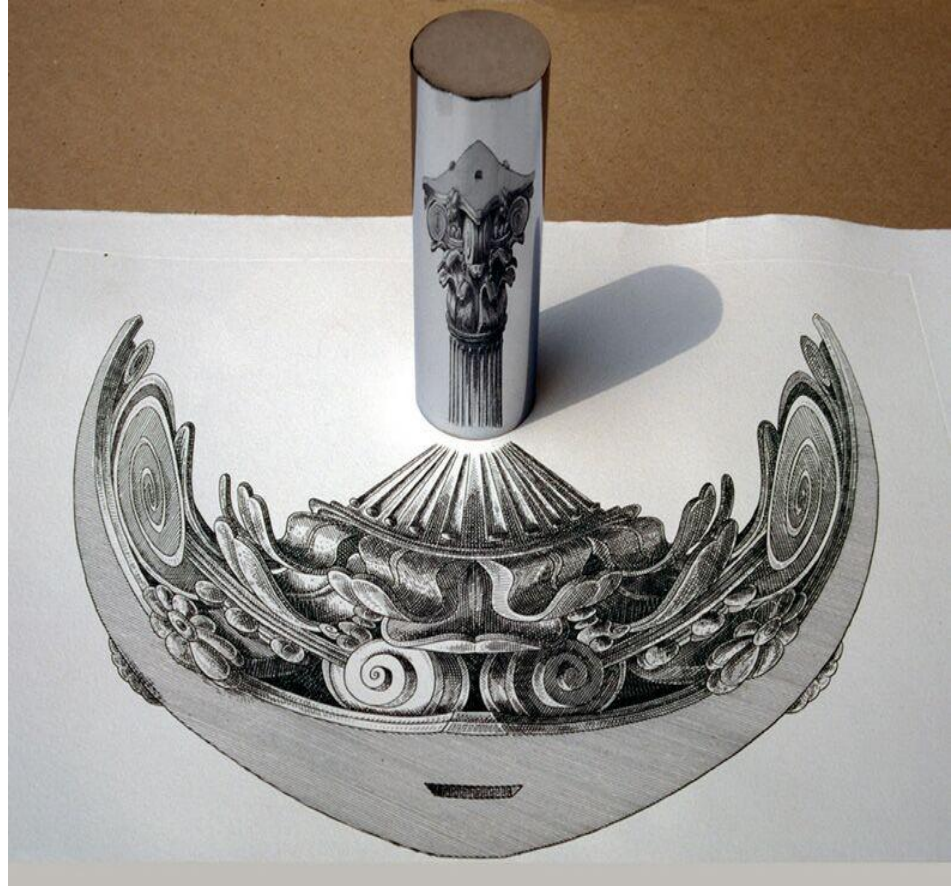
Fotoğraf 48. Istvan Orosz

(http://tpt.sk/wp-content/uploads/tpt2012/Istvan_Orosz.jpg)

1951 Macaristan doğumlu Istvan Orosz, Budapeşte Sanat ve tasarım Üniversitesinde yüksek lisans programını tamamlamıştır. Grafik çalışmalarının yanı sıra Pannonia Film Stüdyolarında yönetmenlik yapan sanatçı; 1977 yılında Zagreb Animasyon Filmleri Festivalinde en iyi film ödülünü kazanmıştır.

Dünya'nın bir çok ülkesinde kişisel ve karma sergiler gerçekleştiren sanatçı, algı oyunları, imkansız mimari, çift anlamlı imgeler, geometri paradoksları ve anamorfik işlerin çağdaş yorumcusu olarak dünya çapında tanınmış ve özellikle anamorfik teknikle yaratmış olduğu iki anlamlı kompozisyonlarıyla uluslararası bir çok otorite tarafından bu alanda öncü olarak kabul edilmektedir. Edebi yönüyle de bilinen sanatçının yayımlanmış beş kitabı ve iki şiir koleksiyonu bulunmaktadır. Orosz eserlerinde 1984'den beri 'Utişz' (Hiç kimse) takma adını kullanmaktadır. Sanatçı Batı Macaristan Üniversitesinde akademisyenliğini sürdürmekte ve Budapeşte'de bulunan atölyesinde çalışmalarına devam etmektedir (Ercan, 2013).

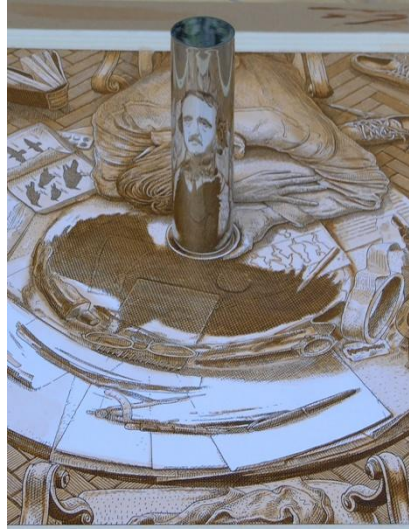
Istvan Orosz ile yapılan bir röportajda, sanatçı, anamorfoz tekniği hakkında şöyle bir yorum getirmiştir:

Fotoğraf 49. “Sütun Anamorfozu”, Gravür, 44x56cm, 1994

(<http://www.gallerydiabolus.com/gallery/upload/utisz/anamorph%20with%20column0.jpg>)

“Anamorfoz genellikle perspektif ile uğraşırken ortaya çıkan bir tekniktir. Aslında perspektifin abartılması ya da hızlandırılması da diyebiliriz. Görüntünün büyük bir çarpıtmaya uğrayarak ve ancak özel bir metotla, belirli bir açıdan ya da yansıtıcı yüzeylerin yardımıyla anlaşılabilceği bir tekniktir. Bu teknikte benim geliştirmeye çalıştığım şu olmuştur: Çarpıtılan görüntüye bağımsız bir anlam kazandırarak, birbirini tamamlayan ya da birbirinin tamamen zıttı olan iki görüntü ortaya çıkarmak” (Orosz, 2013).

Fotoğraf 50. “Kuzgun”, Edgar Allan Poe Anamorfik Portre, Gravür(silindir aynalı), 48x44cm, 2007

(<http://www.gallerydiabolus.com/gallery/upload/utisz/Poe%20hengerrel1%20d.jpg>)

“ ‘Kuzgun’ isimli resminde yuvarlak bir masa üstünde uzanmış bir adam görüyoruz; elinde bir bardak, bardağın üzerine yansıyan bir kuş kanadı ve binbir çeşit obje: çıkarılmış ayakkabılar, kitaplar, kalemler, gözlük, cetveller, pergeller... ‘Kuzgun’ şiirinin yazarı, Edgar Allan Poe’nun yüzü yansımaktadır. Bu şaşırtıcı deneyimle beraber, eserin izleyici üzerindeki etkisi bitmez. Bu örnekle Orosz, imkanların hiçbir şekilde tükenmediğini göstermektedir” (Bkz. Fotoğraf 50,51) (S.Cohen, 2013).

Fotoğraf 51. “Kuzgun”, Edgar Allan Poe Anamorfik Portre, Gravür(silindir aynalı) , 48x44cm, 2007

(<http://www.gallerydiabolus.com/gallery/upload/utisz/Poe%20d.jpg>)

Sanatçının anamorfik ayna yansıma tekniğine bağlı olarak yaptığı uygulamalarının dışında, anamorfik perspektif tekniğini kullanarak yapmış olduğu çeşitli eserleri de mevcuttur. Perspektif teknikleri kullanılarak yapılan ‘Shakspeare Tiyatrosu’ adlı çalışma anamorfik perspektif yansımaları tarzında bir örnek olarak verilebilir (Bkz. Fotoğraf 52,53).

Fotoğraf 52. “Shakspeare Tiyatrosu”, Mürekkep ve Suluboya, 40x105cm, 2001- 2002

(<http://www.gallerydiabolus.com/gallery/upload/utisz/Shakespeare%20anamorf%20d.jpg>)

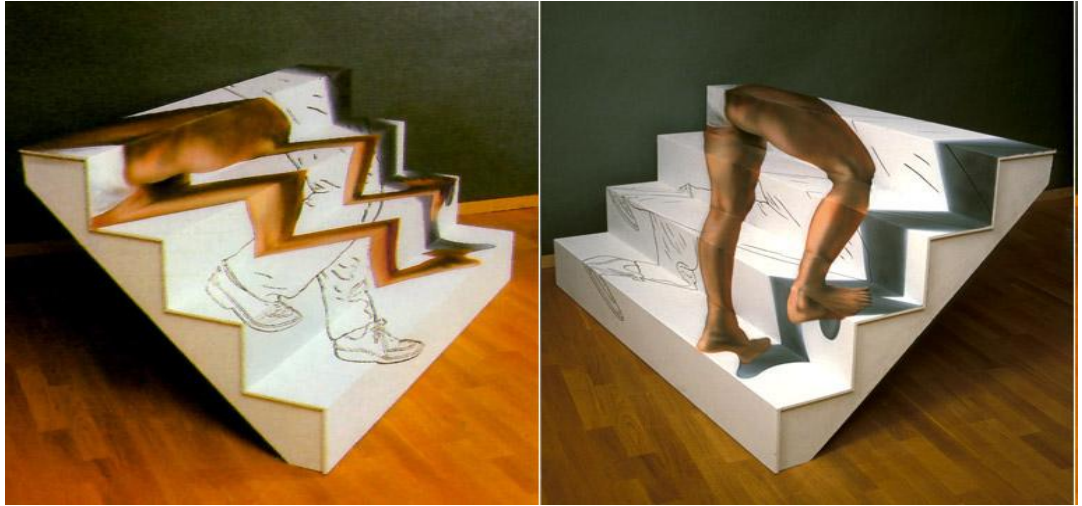
Bu çalışmaya tam karşıdan bakıldığında bir tiyatro sahnesi görüntüsü sergilenirken, belirli bir çapraz açıdan bakıldığında Shakspeare’in portresi ortaya çıkmaktadır. Sanatçı bu eserinde bakış açısına göre ortaya çıkan iki kompozisyonu birden sergilemektedir.

Fotoğraf 53. “Shakspeare Tiyatrosu”, Mürekkep ve Suluboya, 40x105cm, 2001- 2002

(<http://www.gallerydiabolus.com/gallery/upload/utisz/Shakespeare%20anamorf%20a%20d.jpg>)

Bir diğerk çalışması olan ‘Merdiven’ (Çıplak Bacaklar) de yine bir anamorfik perspektif etkisi görölmektedir. Bu çalışmada da; aynı kompozisyonda ayrı iki göröntünün farklı açılardan bakıldığında ortaya çıktığı görölmektedir (Bkz. Fotoğraf 54).

Fotoğraf 54. “Merdiven” (Çıplak bacaklar), Ahşap Üzeri Akrilik, 85x150x80, 1992

(<http://utisz.blogspot.com.tr/search/label/anamorphosis>)

Suluboya, mürekkep, akrilik ve gravür baskı çalışmalarının yanı sıra ‘İmkansız Şeyler Bahanesiyle Notlar’ adı altında birtakım tahta objeler serisi oluşturmuştur.

3.4. Bernard Pras

Fotoğraf 55. Bernard Pras

(<http://www.markowiczfineart.com/images/Projet3.jpg>)

Bernard Pras, 1952’de güneybatı Fransa’da doğmuştur ve çocukluğunu oyuncakçı dükkanında geçirmiştir. Daha sonra restoratör olarak çalışmaya başlamıştır. Kısa bir sanat öğretmenliği kariyerinden sonra, bazı insanların ‘çöp sanatı’ olarak adlandırdığı yeni bir ifade biçimiyle ortaya çıkmıştır.

Bir fotoğraftan başlayarak Bernard Pras, kullanılmış oyuncak, alet (araç), çöp veya aklınıza ne gelirse kullanarak büyüleyici sanat eserleri yaratmaktadır. Yakından bakıldığında hiçbir şeye benzemeyen, yani sıradan çöpten oluşan işler belirli bir açıdan bakıldığında gerçek güzelliklerini ortaya koymaktadırlar (Bkz. Fotoğraf 56,57). Bernard Pras, neslimizin en tuhaf ve en orijinal sanatçısı olarak nitelendirilmektedir. Sanatını sıradan nesneleri tuvale istifleyerek yaratmaktadır. Bu teknik ‘Anamorfosis’ olarak bilinmektedir (Spooky,Oddity Central, 2009).

Fotoğraf 56. “Salvador Dali”

(<http://www.demilked.com/anamorphosis-illusion-art-intallation-bernard-pras/>)

Kamerasını nesnelerin kendilerinin görünmediği ve portrelerin ortaya çıktığı iyi bir açıya yerleştirmektedir. Albert Einstein, Marilyn Monroe, Cheguevera, Mao Zadong ve porno yıldızı Lolo gibi pop kültürü ikonları ve savaş sanatı üstadı Bruce Lee gibi kişilerin fotoğraflarını yaratmıştır. Ayrıca, güzel sanatlardan iyi bilinen usta sanatçılardan, Guiseppe Arcimblodo, Edward Munch, Salvador Dali ve Japon gravür sanatçısı Hiroshiye’den ilham almıştır (Kaushik, Amusing Planet, 2013).

Fotoğraf 57. “Albert Einstein”

(<http://www.demilked.com/anamorphosis-illusion-art-intallation-bernard-pras/>)

3.5. Felice Varini

Fotoğraf 58. Felice Varini

(http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/57/Felice_Varini_%281995%29.png)

1952’de Locarno İsviçre’de doğmuştur. Varini’nin çalışmaları ölçek, oran ve algı kavramlarıyla oynamaktadır. Çalışmaları soyut ve kavramsal olmalarına rağmen üç boyutlu duvar resimleri aynı zamanda somutlurlar da. İzleyici, bunları içinde tecrübe eder, tuval olan mimari boşluk içinde hareket ettikçe her adımda yeni keşifler yaşar.

Felice Varini, genellikle resim yapmadan önce boşluk içinde gezinir ve mimariyi, tarihini ve işlevini not eder. Bu uzamsal bilgiden ve ürettiği son parçaya referans olarak müdahalesiyle şekil kazanan özel bir bakış açısı tasarlar (Site Projects).

Sanatçının anamorfik yanılsamalardan oluşan geniş portfolyosu çeşitli iç ve dış mekan ve kent resimleri sunmaktadır. Geniş çaplı yaratıları kompozisyon içerisinde geometriktir ve uygulandıkları üç boyutlu mekanlarda, her biri kendi görüşünü sorgulamaktadır (Pınar, 2013).

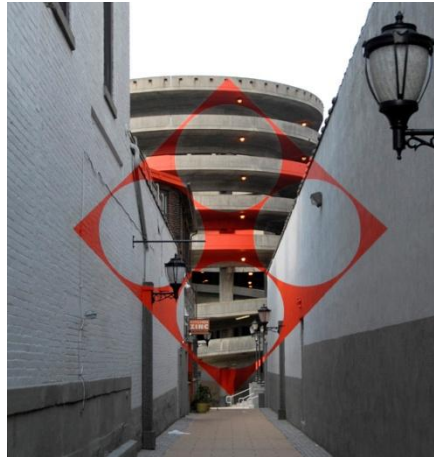
Sanatçının Temple Plaza’da sergilenmiş olan bir çalışmasında farklı açıdan bakıldığında kesik kesik görünen anlamsız şekiller; doğru açıdan bakıldığında gerçek görüntüyü ortaya çıkarmaktadır (Bkz. Fotoğraf 59,60).

Fotoğraf 59. “Square with Four Circles”(Dört Daireli Kare), New Haven, Amerika, 2010

(<http://siteprojects.org/varini/photos.html>)

110 feet (33.528 metre) uzunluğunda çok boyutlu resim olan ‘Dört daireli kare’ Varini’nin Amerika’daki ilk dış mekan çalışmasıdır (Paolino).

Fotoğraf 60. “Square with Four Circles”(Dört Daireli Kare), New Haven, Amerika, 2010

(<http://static.citylab.com/img/upload/2013/03/28/01-newhaven.jpg>)

Fotoğraf 61. “Battiaz Tower”, Beyaz Plastik Reçine, 1986

(<http://www.poeticmind.co.uk/wp-content/uploads/2010/07/VariniBattiazTower.jpg>)

Felice, tuval üzerine değil de; kentsel dokular olan binalar ve sokaklar üzerine manzaralar resmetmektedir. Resimleri tek bir açıdan görülebilir ve genellikle basit geometrik formlardan oluşmaktadır. Diğer açıdan izleyici, şekilleri, kırık, bozuk görmektedir (Bkz. Fotoğraf 61,62) (Dekel, 2013).

Fotoğraf 62. “Battiaz Tower”, Beyaz Plastik Reçine, 1986

(<http://www.poeticmind.co.uk/wp-content/uploads/2010/07/VariniBattiazTowerOFFV.jpg>)

3.6. Edgar Mueller

Fotoğraf 63. Edgar Mueller

(http://www.metanamorph.com/index.php?site=project&cat_dir=3D-Pavement-Art&proj=Waterfall)

Edgar Mueller 1968’de Almanya-Mülheimde doğmuştur. Almanya’nın kuzeyinde yer alan kırsal bir şehir olan Straelen’de büyümüştür. Resime olan ilgisi Straelen’in kırsal sahnelerini gösteren resimleriyle çocukluğunda başlamıştır. Uzun yıllar boyunca ustaların resimlerinin kopyasını insanlara sunan Edgar Mueller; eski ustaların sanatına duyduğu hayranlığı paylaşmak için izleyicisini sanatına davet etmiş ve onlara eski ustaların dünyaya bakışında derin bir anlayış kazanmaları için yardım etmiştir. İyi bilinen sanatçılardan aldığı dersler ve iletişim tasarımı alanında yaptığı yoğun çalışmalara rağmen Edgar aslında kendi kendini geliştirmiş bir sanatçıdır. Her zaman kendini ifade etmek için yeni form arayışı içinde olmuş ve şimdilerde kendi tarzını yaratma peşindedir. Geleneksel resim ve modern iletişimle olan geçmişinden ötürü Mueller sanatında daha basit ve grafiksel bir dil kullanmaktadır.

Sanatçı, kentsel yaşamdaki geniş alanlar üzerinde resimler yapar ve bu alanlara yeni bir görünüm kazandırır, böylece yayaların algısını zorlar. Gözlemci (gözleyici) sunulan sahnenin bir parçası olur. İnsanlar günlük yaşamlarını sürdürürken, sadece sahneden geçerek resimlerin anlatımını değiştirirler (Metanamorph).

Sokak resminin ustası Edgar Mueller, sokakları tuval olarak kullanır. Birisi görüntünün sağ kısmından baktığında üç boyutlu resim bir ilizyon oluşturur. Sanatçı ‘izleyici resmin içine doğru hareket ettiğinde heyecan verici bir durum ortaya çıkar’ demektedir. Edgar’ın çalışmalarının esas amacı bunu yansıtmaktır. Seyirci kahramana dönüşür ve önerilen sahnenin yaratıcısıdır (Paulov2, Abduzeedo, 2009).

2008’de ‘Dünya Kültürü Festivalinde’ Edgar Mueller İrlanda-Dun Laoghaire’de ‘The Creavase’ (Buzul Yarık) adlı projesiyle yer almıştır ve büyük ebatlı üç boyutlu sokak sanatı serisine orada devam etmiştir (Bkz. Fotoğraf 64). O yılki ‘Dünya Kültürü Festivalinde’ Edgar Mueller, büyük bir alanı, etkileyici bir buzul sahnesine dönüştürmüştür. Bu proje, Almaya’daki Goethe Enstitüsü tarafından desteklenmiştir (Metanamorph, 2008).

Fotoğraf 64. “The Crevase” (Buzul yarık), Dun Laoghaire-Ireland, 2008

(http://www.metanamorph.com/index.php?site=project&cat_dir=3D-Pavement-Art&proj=The-Crevasse)

Almanya’da düzenlenen Uluslararası Sokak Resmi Festivalinde sanatçı, üç boyutlu ve geniş ebatlı bir resim olan ‘Lava Burst’ (Lav Patlaması) adlı çalışmasını uygulamıştır (Bkz. Fotoğraf 65).

Fotoğraf 65. “Lava Burst” (Lav patlaması), Geldern- Germany, 2008

(<http://www.glantz.net/wp-content/uploads/Edgar-Mueller-Lava.jpg>)

Prairie Sanat Festivali’nde Edgar Mueller büyük boyutlu ilk sokak resmini yapmıştır. River Street’i (Nehir Sokağı) bir nehre dönüştür projesi, 280 metrekare boya kaplı, zamanının en büyük üç boyutlu sokak resmidir. Yerel sanatçıların yardımıyla Edgar Mueller, sokağı, devasa bir şelaleyle sonlanan nehre çevirmiştir (Bkz. Fotoğraf 66) (Metanamorph, 2007).

Fotoğraf 66. “Waterfall” (Şelale), River Street– Canada , 2007

(http://www.metanamorph.com/index.php?site=project&cat_dir=3D-Pavement-Art&proj=Waterfall)

3.7. Jonty Hurwitz

Fotoğraf 67. Jonty Hurwitz

(http://static.squarespace.com/static/541afcd4e4b09246971aad4b/t/545876b8e4b03152ab759c3f/1415083706596/Jonty_Hurwitz_The_Illusionist.jpg?format=1500w)

1969 yılında Güney Afrika Cumhuriyeti'nin Johannesburg şehrinde doğmuştur. Memleketinde lisans derecesi aldıktan sonra, sanat ve bilim arasında çok ince bir çizgi keşfetmiştir (Daily-art).

'The Binge Thinking Collection' isimli, uzayı nasıl algıladığımızla ilgili, fizik üzerine olan bir çalışması bulunmaktadır. Çalışmasından şöyle bahsetmektedir: 'Her bir parça bir milyonun üzerindeki hesaplama sonucudur ve beynimizin algıladığı uzamsal bilgiyi yorumlayan eşsiz bir yol çizer. Sıklıkla, milyonlarca hesap ve birçok ay gerektiren birtakım matematiksel araçlar kullanarak çalışmaya başlarım. Daha sonra fiziksel dünyadaki bu formülleri ortaya koyan yolları keşfederim. Her bir parça, hem mühendislik hem de sanatsal bir meydan okumadır' Sanatçı çalışmalarında; sert plastik, çelik, pudra, reçine, bakır ve akrilik kullanmaktadır (Saatchi Art).

Fotoğraf 68. “Co-Founder”, Reçine, Pudra, Çelik, Akrilik 150 x 63 x 35 cm, 2010

(<http://www.jontyhurwitz.com/wonga-co-founder>)

“Co- founder” adlı çalışması çeşitli parçaların belirli hesaplamalar sonucu bir düzen oluşturmasıyla ortaya çıkmaktadır. Çalışma, sanatçının belirlediği bir noktadan bakıldığı zaman anlaşılır olan tam kompozisyonu ortaya koymaktadır (Bkz. Fotoğraf 68,69).

Fotoğraf 69. “Co – Founder”, Reçine, Pudra, Çelik, Akrilik 150 x 63 x 35 cm, 2010

(<http://www.jontyhurwitz.com/wonga-co-founder>)

Fotoğraf 70. “Lala Land”, Akrilik, Reçine, Pudra, Çelik 100 x 45 x 30 cm

(<http://www.jontyhurwitz.com/lala-land>)

‘Lala land’ adlı çalışmasında bilginin insan korpus kallozumunda¹⁴ nasıl aktığını göstermektedir (Bkz. Fotoğraf 70,71). Sanatçı, her kişinin ruhsal ve işlevsel olarak iki ayrı kişilikte var olduğunu belirtmektedir.

Fotoğraf 71. “Lala Land”, Akrilik, Reçine, Pudra, Çelik 100 x 45 x 30 cm

(<http://www.jontyhurwitz.com/lala-land>)

Bilgisayardan anlayan kişilerin sağ beyni paralel bir işlemci olarak işlemektedir. Diğer yandan sol yarım küre seri bir işlemci gibidir. 300 milyon sinir hücresinden oluşan iki yarım kürede birbiriyle korpus kallozum vasıtasıyla ilişki kurduğunu belirtmektedir (Jonty Hurwitz). Bu çalışmada oluşturmuş olduğu formları parlak bir çelik üzerine yansıtarak belirli bir açıdan bakıldığında formun ortaya çıkmasını sağlamıştır.

¹⁴ Asırlardır tanınmasına karşın görevleri hala tam açıklanamayan korpus kallozum, beynin hemen tam ortasında bulunur. Korpus kallozuma bu ismi ilk veren 2. yüzyılda (yy) Bergamalı Galenus olmuştur (Claudio Galenus 131-201). İsim korpus kallozumun kemiksi görünümünden ötürü Callus’dan gelir (Apak, 2009).

Bir diğerk çalışması olan ‘The Kiss Of Chytrid’ da sanatçı amfibiklerin (suda ve karada yaşayan hayvanlar) kitlesel tükenişlerine şahit olduğumuzdan ve bunu hızlandıranın ‘Chytrid’ adlı egzotik bir mantar olduğuna değinmektedir (Bkz. Fotoğraf 72).

Fotoğraf 72. “The Kiss Of Chytrid”, Akrilik, Reçine, Pudra ve Çelik, 64 x 64 x 36 cm

(<http://www.jontyhurwitz.com/kiss-of-chytrid>)

2007 yılında Avusturyalı araştırmacı Lee Berger ve çalışma arkadaşları: Kurbağalardaki ‘Chytrid’ etkisinin omurgalı hayvanların biyolojik çeşitliliğinin kaybına neden olan tarihteki en büyük hastalık olarak kaydedildiğini söylemektedirler. Sanatçı: ‘Asırlardır türler arasında yapılan savaşlar sonucunda, insan ırkının yeryüzündeki üstünlüğü kabul edilmiştir. Evrimsel piramidin en tepesindeki altın zamanlarımız güzel ama kısadır. Kurbağalar üzerindeki ‘Chytrid’ etkisi bizim için bir ders olmalıdır. Bu birbiriyle rekabetçi ve iç içe olan gezegenin parçası olduğuna dair bir hatırlatmadır, hayat bir geri besleme sistemidir’ demektedir (Jonty Hurwitz).

3.8. Jamie Harkins

Fotoğraf 73. Jamie Harkins

(<http://alyzenmoonshadow.com/2014/08/29/artist-inspiration-jamie-harkins/>)

1973 yılında Yeni Zelanda’da doğan Jamie Harkins, sayısız kişisel ve karma sergilere katılan, eserleri yurtdışında ve Yeni Zelanda genelinde sergilenen bir sanatçıdır (Power Updates, 2010).

Harkins, Yeni Zelanda Mount Moungani’de kendi stüdyosunda çalışan bir sanatçı ve müzisyendir. Daha çok sürrealist manzara resimleriyle bilinmesine rağmen, üç boyutlu kum sanatıyla yerel ve sosyal ortamlarda dikkat çekmektedir. Sanatçı, Lucia Lugh, David Rendu ve Constanza Nightingale’in işbirliğiyle kumsalı geçici bir tuval olarak kullanır. Çalışmalarında uyguladığı teknik ‘Anamorfosis’ olarak bilinmektedir. Görüntünün kendisi biçimsizdir fakat, özel bir bakış noktasından bakıldığı zaman, iki boyutlu yüzey üzerinde üç boyutlu bir etki oluşturmaktadır (Twisted Sifter, 2014).

Anamorfosis tekniği yeni bir şey olmamasına rağmen, uygulamada kum kullanmak çok rastlanan bir şey değildir. Harkins: ‘İnsanları kumsallarda bir şeyler yaparken görürüz oysa bunlar her zaman geometrik motifler gibi düz şekillerdir. Biz de bu noktadan yola çıkarak bu üçboyutlu çalışmayı yapmayı düşündük’ demektedir (Earth Porm).

Fotoğraf 74. “Diving”(Dalış), Yeni Zelanda

(<http://www.earthporm.com/mind-bending-3d-beach-art-nz-artist-jamie-harkins/>)

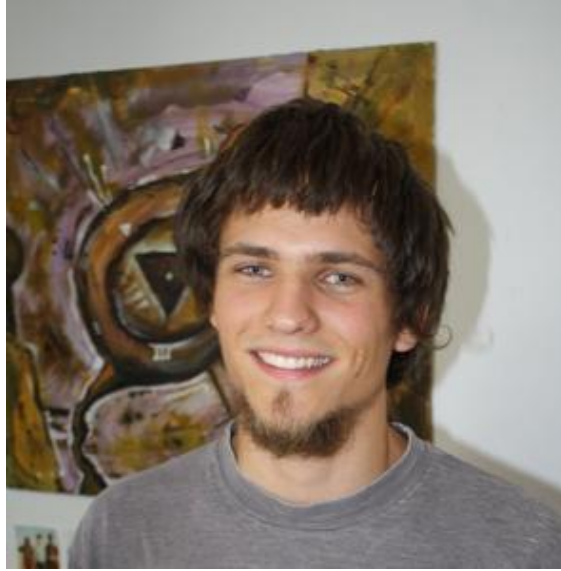
Sanatçının anamorfik çizimlerinin bazıları M.C. Escher’in merdivenleri gibidir (Bkz. Fotoğraf 74,75).

Fotoğraf 75. “Stairways”(Merdivenler), Yeni Zelanda

(<http://www.visualnews.com/2014/05/05/illusions-sand-3d-beach-art-jamie-harkins/>)

3.9. Thomas Medicus

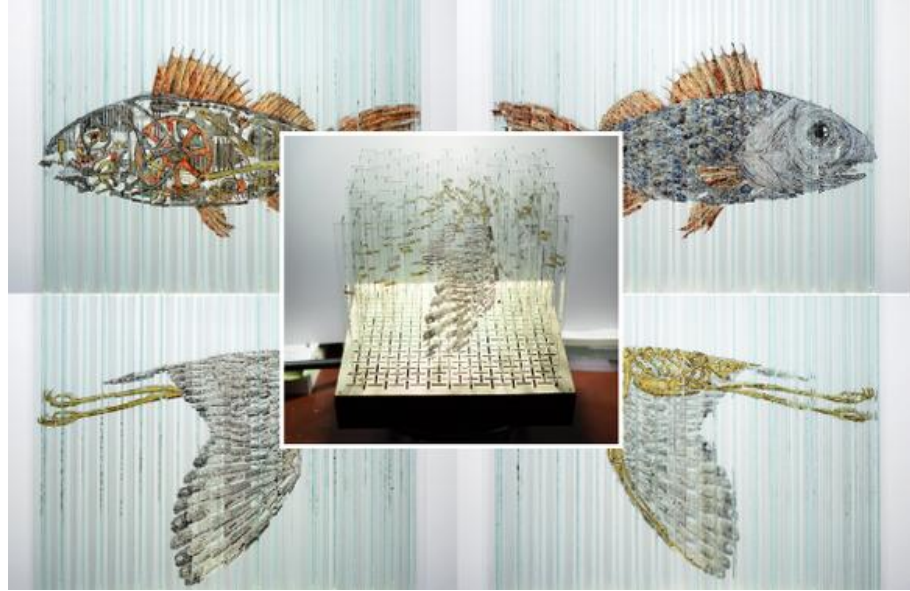
Fotoğraf 76. Thomas Medicus

(http://media05.regionaut.meinbezirk.at/2011/08/18/688509_preview.jpg?1313659523)

1988 Innsbruck, Avusturya doğumlu Thomas Medicus cam okuluna gitmeden önce bir süre Sosyal hizmetlerde çalışmıştır. Geleneksel vitray pencereler tasarlayan bir firmada çalışan sanatçı halen sanat çalışmalarına devam etmektedir (thomasmedicus.at, 2014).

İllüstrasyon, resim ve müzik vb. alanlarda da çalışmaları bulunan sanatçının anamorfik teknikle üretmiş olduğu ‘Emulsifier’ (Emülgatör) isimli bir cam heykel çalışması bulunmaktadır (Bkz. Fotoğraf 77,78).

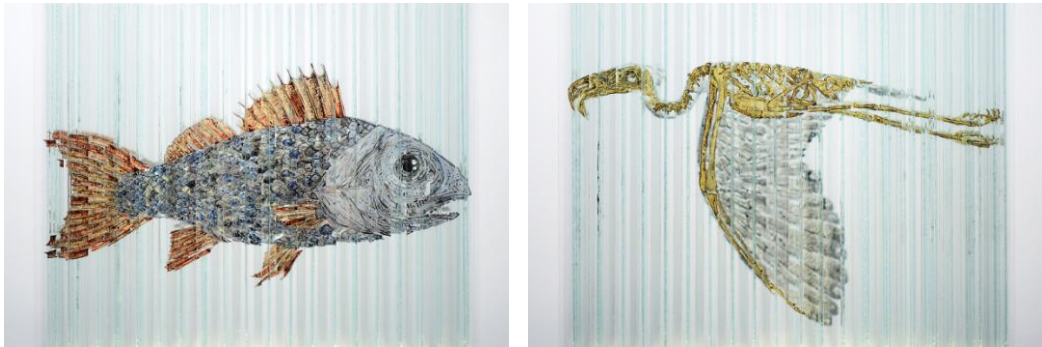
Emülgatör, 160 cam çubuktan oluşan anamorfik bir cam heykeldir. Heykel hareket ettirildiğinde, her 90°C’de bir olmak üzere dört adet farklı görsel ortaya çıkmaktadır. Her cam çubuk, ahşap bir tabana, lazer yardımıyla açılan kesiklere yerleştirilmiştir. Renkler; geleneksel vitray pencere renklerine uygun olarak kullanılmıştır. Görsellerin her katmanı, çubukların üzerine ayrı olarak aktarılmıştır (thomasmedicus.at, 2014).

Fotoğraf 77. “Emulsifier” (Emülgatör) , Cam, 35x35x35

(<http://livedoor.blogimg.jp/qloiop/imgs/5/a/5a225c04-s.png>)

Hayatta bazı şeyler farklı bir açıdan bakıldığında yepyeni bir perspektif ile karşımıza çıkmaktadır. Bu cam heykeller, -her ne kadar görünür olmasalar da (saydamlık açısından)- farklı açılardan izlendiğinde bambaşka veya yepyeni bir hayvan görseline dönüşebilmektedir (Berkowitz).

Fotoğraf 78. “Emulsifier” (Emülgatör) , Cam, 35x35x35

(<http://thomasmedicus.at/emulsifier/>)

4.BÖLÜM

KİŞİSEL YORUM VE UYGULAMALAR

4.1. Kişisel Yorum

Yapılan araştırmalarda Anamorfik sanatın tarihinde araştırılan örneklerde çoğunlukla dini betimlemelere rastlanıldığı görülmektedir. Bu düşünce doğrultusunda Hristiyanlık inancında, işleyen her ruhun cehenneme gideceği, ‘Yedi Ölümcül Günah’ olarak bilinen; gurur, açgözlülük, şehvet, kıskançlık, kibirlilik, oburluk ve tembellik kavramları araştırılmıştır. Demonolojist (şeytan bilimci) Peter Binsfeld’in 1589 yılında oluşturmuş olduğu yedi ölümcül günahı şeytanlarla eşleştiren liste üzerine araştırmalar yapılmıştır.

Demonolojist Peter Binsfeld’in eşleşmeleri, katolik kilisesinin belirlediği erdemlerin tanımlarından yola çıkılmıştır. Bu yedi canavardan her biri daha çok günah işletmeye çalışırlar ve her biri kendine özgü bir hayvan ile sembolize edilmiştir. Yedi Ölümcül Günah ve Şeytanları listesi aşağıdaki gibidir:

- a. Gurur - Lucifer: Gurur melek Lucifer’in (şeytan ve iblis olarak da bilinir) cennetten atılmasına neden olan, işlenmiş ilk günahdır. Bu nedenle Lucifer ve onu takip eden melekler şeytan olarak anılırlar. Gurur; kibir ve zafer için önderlik eden bir günahdır ki bu da Tanrı’nın ve diğerlerinin kalbine mühür koyan bir günahdır ve tüm erdemleri yıkmaktadır. Gurur aslan ile sembolize edilmektedir. Alçakgönüllülük ise bu günahın karşıtı olan erdemdir.
- b. Açgözlülük - Mammon: Açgözlülük hırs ve takıntı ile birlikte gelir; açgözlü bir insanın asla doyum noktası yoktur. Mammon paraya tapan şeytan olarak nitelendirilmektedir. Açgözlülük beraberinde hile, dolandırıcılık, hırsızlık, cinayet ve cimriliği getirmektedir. Açgözlülük kurt ile sembolize edilmektedir. Yeterlilik (kifayet) bu günahın karşıtı olan erdemdir.

- c. Şehvet (düşkünlüğü) - Asmodeus: Şehvet ilk cinsel ölümcül günahdır. Beraberinde sadakatsizlik, aldatma, ihanet ve ahlaksızlığı da getirmektedir. Asmodeus pek çok beden ele geçirme vakalarında başkahraman olarak görülmektedir. Şehvet keçi ya da eşek ile sembolize edilmektedir. İffet (bekaret) karşıt erdemidir.
- d. Kıskançlık - Leviathan: On emirden birisi olan ‘İmrenmeyin!’ kıskançlığı şeytani bir günah olarak karakterize etmektedir. Kıskançlık, diğerlerinden daha fazla ve daha iyi şeylere sahip olarak mal-mülke saplantılı kalmaya neden olur. İmrenmek bütün kötülüklerin anası olarak nitelendirilmiştir, çünkü her şeyi bir kenara bırakıp zengin olmayı arzulayanlar, şeytana uyarlar ve onun tuzaklarına düşerler. Kişi kıskançlık günahını zengin olmasa bile, parayı ve mal-mülkü arzularak işleyebilir. Leviathan kurbanlarını bütün olarak yutan, derinlerden gelen canavar sürüngen yaratıktır. Kıskançlık köpek ile temsil edilir. Sadaka ona karşılık gelen erdemdir.
- e. Oburluk - Beelzebub: Bu ölümcül günah asla tatmin olmayan, aşırıya kaçarak devam eden yeme-içme ile ilgilidir. Beelzebub iblislerin prensidir ve çoğu zaman şeytan ile eşit tutulur. Cehennemde oburlar kurbağa yemeye ve leş kokulu su içmeye zorlanırlar. Oburluk, amaçsızlık ve akıl kaybı meydana getirir. Ağırbaşlılık karşı erdemidir.
- f. Öfke - Satan: Öfke beraberinde, intikam, savaş, kan dökme, şiddet, zulüm, mantıksızlığı getirmekte ve tüm insanlığın temel davranışlarında görülmektedir. En küçük bir kıvılcım bile Satan’ın insanları etkileyerek aleve dönüştürmesi için yeterlidir. Kontrolsüz öfke; tüm duygusal, fiziksel ve manevi (ruhsal) görüşleri yerle bir etmektedir. Öfke leopar ya da yaban domuzu gibi azı dişli hayvanlar ile sembolize edilir.

g. Tembellik – Belphegor: Bir diğerk günah, üşengeçlik, duyarsızlık, ilgisizlik ve ihmalkarlığa yol açan tembelliktir. Tembelliğink cahilliğesebep olduğu ve bunun sonucunda da diğerk günahlara ortam hazırladığı söylenmiştir. Dışkı adak edilerek tapılan Belphegor bu günaha hükmetmektedir. Tembellik eşek ile sembolize edilmektedir. Çalışkanlık karşı erdemidir (Guiley, 2009. 231, 232).

Bu araştırmalar sonucunda Fransız illüstratör Louis le Breton'un çizimlerinden araştırmaya uyarlanabilecek görsellerinden beş şeytan figürü ele alınarak çizgisel anamorfik tasvirler oluşturulmuş ve genel tasvirlerden yola çıkılarak seramik formlar üzerine çeşitli dekor teknikleri kullanılarak uygulamalar yapılmıştır. Bunun yanı sıra genel tasvirlerden yola çıkılarak rölyef tekniğı ile iki ayrı tasarım daha uygulanmıştır. Yapılan uygulamalarda çeşitli araçlar yardımıyla ve belirli açılardan gerçek görüntünün ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

Çizim 12. Louis le Breton Demons (Şeytanlar), “Lucifer (Üst sol), Mammon (Üst sağ), Belphegor (Alt sol), Beelzubub (Alt sağ), Asmodeus (Alt orta).

(<http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k5754923d>)

4.2. Uygulamalar

Bu bölümde kişisel yorum kısmında bahsi geçen illüstrasyonlar ve genel tasvirlerden yola çıkarak hazırlanan görseller seramik malzeme ve teknikleri kullanılarak üç boyutlu plastik yorumlamalar yapılmıştır. Her bir çalışma kendi içinde Anamorfik sanatın tekniklerinden faydalanılarak ve seramik sanatında kullanılan teknikler ile harmanlanarak uygulanmıştır.

4.2.1. Belphegor

Bu çalışmada ‘Anamorfik Perspektif’ tekniğinden faydalanılmıştır. Doğru açıdan bakıldığında asıl görüntü ortaya çıkmaktadır.

Fotoğraf 79. 'Belphegor', Sığrafitto, Kalıp ve Serbest şekillendirme, Stoneware, Sırlı 1050°C, Ahşap çerçeve, 760x27x110mm, 2015. (Çarpıtılmış açı)

Fotoğraf 79'da, hazırlanan anamorfik çizim çarpıtılmış olan dik açıdan görülmektedir.

Fotoğraf 80. 'Belphegor', Sigrafitto, Kalıp ve Serbest şekillendirme, Stoneware, Sırlı 1050°C, Ahşap çerçeve, 760x27x110mm, 2015. (Doğru açı)

Fotoğraf 80'de, hazırlanan anamorfik çizime doğru açıdan bakıldığında asıl görüntü sergilenmektedir.

4.2.2. Mammon

‘Anamorfik Perspektif’ tekniğiyle üretilen bu çalışmada da bir önceki görsel olan Belphegor isimli çalışmada olduğu gibi doğru açıdan bakıldığında sergilenmek istenen görüntü ortaya çıkmaktadır.

Fotoğraf 81. ‘Mammon’, Sığrafitto, Kalıp ve Serbest şekillendirme, Stoneware, Sırlı 1050°C, Ahşap ereve, 760x27x110mm, 2015. (arpıtılmış aı)

Hazırlanan anamorfik çizimin çarpıtılmış açıdan bakıldığında sergilenen görüntü Fotoğraf 81’de görülebilmektedir.

Fotoğraf 82. ‘Mammon’, Sığrafitto, Kalıp ve Serbest şekillendirme, Stoneware, Sırlı 1050°C, Ahşap çerçeve, 750x27x110mm, 2015. (Doğru açı)

Anamorfik çizimin doğru açıdan bakıldığında sergilediği görüntü Fotoğraf 81’de görülebilmektedir.

4.2.3 Lucifer

Hazırlanan bu çalışmada ‘Anamorfik Ayna’ yanılsamalarından biri olan ‘Silindirik Ayna Anamorfozları’ tekniği uygulanmıştır.

Fotoğraf 83. ‘Lucifer’, Mishima, Kalıp ve Plaka yöntemi, Stoneware, 1040°C, Krom kaplama sac silindir, Ø:520mm, h: 620mm, 2015.(Genel görünüm)

Fotoğraf 84. ‘Lucifer’, Mishima, Kalıp ve Plaka yöntemi, Stoneware, 1040°C, Krom kaplama sac silindir, Ø:520mm, h: 620mm, 2015.(Detay)

Fotoğraf 85. 'Lucifer', Mishima, Kalıp ve Plaka yöntemi, Stoneware, 1040°C, Krom kaplama sac silindir, Ø:520mm, h: 620mm, 2015. (Doğru açı)

4.2.4. Asmodeus

Bu çalışmada da bir önceki görsel olan Lucifer isimli çalışmada olduğu gibi ‘Silindirik Ayna Anamorfozları’ tekniğinden faydalanılmıştır.

Fotoğraf 86. ‘Asmodeus’, Mishima, Kalıp ve Plaka yöntemi, Stoneware, 1040°C, Ø:520mm, h:270mm, 2015.(Silindirsiz görünüm)

Fotoğraf 87. ‘Asmodeus’, Mishima, Kalıp ve Plaka yöntemi, Stoneware, 1040°C, Krom kaplama sac silindir, Ø: 520mm, h: 620mm, 2015.(Genel görünüm)

Fotoğraf 88. 'Asmodeus', Mishima, Kalıp ve Plaka yöntemi, Stoneware, 1040°C, Krom kaplama sac silindir, Ø: 520mm, h: 620mm, 2015.(Doğru açı)

4.2.5. Satan

Bu çalışmada, silindirik ayna anamorfozu tekniği kullanımına ek olarak; rölyef etkisinin bu teknikte nasıl sonuçlar verebileceği araştırılmış ve uygulama bu doğrultuda ilerlemiştir.

Fotoğraf 89. ‘Satan’, Rölyef, Plaka yöntemi, Şamotlu çamur, Sırlı 1040°C, Ø: 440mm, h: 50mm, 2015.(Silindirsiz görünüm)

Fotoğraf 90. ‘Satan’, Rölyef, Plaka yöntemi, Şamotlu çamur, Sırlı 1040°C, Krom kaplama sac silindir, Ø: 440mm, h:350mm, 2015. (Detay)

Fotoğraf 91. ‘Satan’, Rölyef, Plaka yöntemi, Şamotlu çamur, Sırlı 1040°C, Krom kaplama sac silindir, Ø: 440mm, h:350mm, 2015. (Doğru açı)

4.2.6 Leviathan

Bu çalışmada da ‘Satan’ isimli çalışmada olduğu gibi silindirik ayna anamorfozu tekniği kullanılmıştır. Ancak bu çalışmada silindirin etrafında dönen bir form yerine daha dar açılı bir çalışma denenmiştir.

Fotoğraf 92. ‘Leviathan’, Rölyef, Plaka yöntemi, Şamotlu çamur, Sırlı 1040°C, 490x310x50mm, 2015. (Silindirsiz görünüm)

Fotoğraf 93. ‘Leviathan’, Rölyef, Plaka yöntemi, Şamotlu çamur, Sırlı 1040°C, Krom kaplama sac silindir, 490x310x50mm, 2015. (Detay)

Fotoğraf 94. 'Leviathan', Rölyef, Plaka yöntemi, Şamotlu çamur, Sırlı 1040°C, Krom kaplama sac silindir, 490x310x50mm, 2015. (Doğru açı)

4.2.7. Beelzebub

Bu çalışmada konik ayna anamorfozu tekniği ile doğru görüntüye ulaşılmıştır. Uygulanan anamorfik çizim 360° yerleştirilerek koninin etrafını sarmaktadır.

Fotoğraf 95. ‘Beelzebub’, Plaka yöntemi, Stoneware, Sırlı 1040°C, Sırüstü dekor, Ahşap çerçeve, Krom kaplama sac koni, Ø: 510mm, h: 620x 110mm, 2015. (Genel görünüm)

Fotoğraf 96. ‘Beelzebub’, Plaka yöntemi, Stoneware, Sırlı 1040°C, Sırüstü dekor, Ahşap çerçeve, Krom kaplama sac koni, Ø: 510mm, h: 620x 110mm, 2015. (Doğru açı)

Fotoğraf 97. 'Beelzebub', Plaka yöntemi, Stoneware, Sırlı 1040°C, Sırüstü dekor, Ahşap çerçeve, Krom kaplama sac koni, Ø: 510mm, h: 620x 110mm, 2015. (Detay)

SONUÇ

Rönesans dönemi perspektif ustalarının çalışmaları sonucu yön bulan Anamorfik sanat yansıamalarının günümüzde genellikle sokak sanatında, mimaride ve plastik sanatlardaki etkileri görülmektedir. Seramik sanatında yansıma etkileri incelendiğinde genellikle optik yansımanın çeşitli örneklerine rastlanılmıştır. Araştırmada yapılan tasarımlarda anamorfik yansıamaların seramik formlarda ve yüzeylerdeki etkilerinin incelenmesi amacıyla çeşitli uygulamalar ortaya konulmuştur.

Yapılan araştırmalar ve elde edilen bulgular sonucunda seramik yüzeylerde anamorfik çarpıtmaya uğramış çizimlerin etkilerini incelemek amacıyla çizgisel ve rölyef tekniğiyle boyut kazandırılarak kavramsal temelde tasarımlar oluşturulması amaç edinilmiş ve uygulanmıştır. Seramik yüzeylerde çeşitli dekor teknikleri doğrultusunda bir takım deforme çizimler oluşturulmuştur. Anamorfik çarpıtmaya uğratılan bu çizimlere belirli açılardan bakıldığında veya çeşitli araçlar yardımıyla ortaya konulan yansımalarda, asıl görüntünün sergilenmesi sağlanmıştır. Düz yüzeylere yapılan uygulamaların yanı sıra seramikte rölyef tekniğinin etkileri ortaya konulması amacıyla çeşitli tasarımlar oluşturulmuş ve uygulamaları yapılmıştır.

Bu bağlamda hazırlanan çalışma ve kapsamında yapılan seramik uygulamaların, teknoloji ile daha da kolay ve erişilebilir hale gelen anamorfik üretim teknikleri ile eş zamanlı olarak ilerlemesi ve daha sonra yapılacak benzer çalışmalara önayak olması amaçlanmıştır.

SÖZLÜK

Cizvit: İsa tarikatı olarak bilinen bir Hıristiyan tarikatı.

Codex Atlanticus: Leonardo da Vincinin yazılarının ve çizimlerinin bulunduğu not defteri.

Dehliz: Koridor.

Giz: Sır.

Holografik: Fotografik film üzerine bölünmüş lazer ışıklarına dayalı olarak üç boyutlu bir imge yaratma tekniği.

Korpus Kallozum: Asırlardır tanınmasına karşın görevleri hala tam açıklanamayan korpus kallozum, beynin hemen tam ortasında bulunur. Korpus kallozuma bu ismi ilk veren 2. yüzyılda (yy) Bergamalı Galenus olmuştur (Claudio Galenus 131-201). İsim korpus kallozumun kemiksi görünümünden ötürü Callus'dan gelir.

Müral: Duvarda yetişen yada duvar üzerinde olan anlamlarına gelen Fransızca bir terimdir.

Optik: Görmeyele ilgili olan görsel.

Panaroma: Bir noktadan bütün çevrenin görünüşünü gösteren manzara resimlerine denir.

Prototip: Model olarak alınan esas orijinal.

Rakursi: Kısaltım. Bir insan, nesne ya da başka bir konunun resmini yaparken derinlik yanılsaması oluşturmak, yani onun mekanda geriye gidişini göstermek için kullanılan bir betimleme yöntemi.

Tebaa: Uyruk.

KAYNAKÇA

- Genel Başvuru Kaynakları

Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi. (2008). *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi* (Cilt 1,2,3). İstanbul: Yem Yayın.

Keser, N. (. (2009). *Sanat Sözlüğü*. Ankara: Ütopya Yayınları .

Turani, A. (1995). *Sanat Terimleri Sözlüğü* . İstanbul: Remzi Kitabevi A.Ş.

Sözen, M., & Tanyeli, U. (1994). *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü*. İstanbul : Remzi Kitabevi.

- Kitaplar

Arnheim, R. (1974). *Art And Visual Perception A Psychology Of The Creative Eye The New Version*. London: University Of California Press.

Baltrusaitis, J. (1977). *Anamorphic Art* . Cambridge : Chadwyck - Healey Ltd.

Berger, J. (1999). *Görme Biçimleri*. (Y. Salman, Çev.) İstanbul: Metis Yayınları.

Carr-Gomm, S. (2014). *Sanat Sanatın Gizli Dili*. (L. Deadato, Çev.) İstanbul: İnkılap kitabevi Yayın Sanayi Ve Ticaret Aş.

Çizer, P. S. (2010). *Lüster Tarihi Tekniği Sanatı*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları.

Ercan, G. (2013). Anamorfik Tekniğin Çağdaş Temsilcisi Istvan Orosz Güler Sanat'ta. *Güler Sanat Katalog* , Ankara, Türkiye .

Farago, F. (2011). *Sanat*. (Ö. Doğan, Çev.) Ankara: Doğu Batı Yayınları.

Florenski, P. (2013). *Tersten Perspektif Zeynep Sayın'ın Sunuşuyla*. (Y. Tükel, Çev.) İstanbul: Metis Yayınları.

Genç, D. A., & Sipahioğlu, Y. D. (1990). *Görsel Algılama "Sanatta Yaratıcı Süreç"*. İzmir: Sergi Yayınevi.

Gombrich, E. H. (1992). *Sanat Ve Yanılsama Resim Yoluyla Betimlemenin Psikolojisi*. (A. Cemal, Çev.) İstanbul: Remzi Kitabevi.

Johnson, G. A. (2013). *Rönesans Sanatı*. (F. Demir, Çev.) Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.

Leppert, R. (2009). *Sanatta Anlamların Görüntüsü İmgelerin Toplumsal İşlevi*. (İ. Türkmen, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Metzger, P. (2012). *Perspektif Sanatı Herkes İçin Temel Klavuz*. (G. Aldoğan, Çev.) İstanbul: Hayalperest Yayınevi.

Pallasmaa, J. (2014). *Tenin Gözleri Mimarlık Ve Duyular*. (A. U. Kılıç, Çev.) İstanbul: Yem Yayın.

Panofsky, E. (2013). *Perspektif Simgesel Bir Biçim*. (Y. Tükel, Çev.) İstanbul: Metis Yayınları.

Tuğal, S. A. (2012). *Oluşum Süreci İçinde Op Art*. İstanbul: Hayal Perest Yayınları.

- **Makaleler**

Zümrüt, Y. (2015). Seramik Sanatçısı Velimir Vukicevic ve çözümsüz Bulmacaları. *Yedi: Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi*, Sayı 13, ss. 33-40.

- **Basılmamış Kaynaklar**

Sarnıç, K.Ö. (2011). *Optik Yanılsama ve Seramik Sanatında Kullanımı - Uygulamaları*, Sanatta Yeterlilik Tezi, Dan. Doç. Emel Şölenay, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Seramik Anasanat Dalı, Eskişehir.

Yüksel, İ. (2014). *Seramik Yüzeylerde Görsel Yanılsamalar*, Sanatta Yeterlilik Tezi, Dan. Prof. Halil Yoleri, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Seramik ve Cam Tasarımı Anasanat Dalı, İzmir.

- **İnternet Kaynakları**

Aberystwyth University. (2015). *Yasuo HAYASHI (Japan)*: <http://www.ceramics-aberystwyth.com/yasuo-hayashi.html>, [18.02.2015].

Akademik.Adu.(Tarihsiz). Algi: <http://www.akademik.adu.edu.tr/bolum/fef/psikoloji/webfolders/topics/6ALGILAMA1.pdf>, [11.03.2015].

Apak, S. (2009). *Derleme*: http://www.guncelpediatrici.com/makale_804/korpus-Kallozum-Beynin-Merkezindeki-Gizemli-Bolge-Derleme, [04.08.2015].

Berkowitz, J. (Tarihsiz). *Watch The Glass Animals Morph and Decompose Right Before Your Eyes* : <http://www.fastcocreate.com/3037282/watch-these-glass-animals-morph-and-decompose-right-before-your-eyes>, [12.04.2015].

Bircham Gallery. (Tarihsiz). *Patrick Hughes Biography*: <http://www.birchamgallery.co.uk/catalogue/artist/Patrick:Hughes/biography/?category=modern-british-art>, [03.02.2015].

Buğdaycı, İ. (2008, temmuz). *Optik Yanılsama*: <http://www.biltek.tubitak.gov.tr/bdergi/yildiztakimi/pdf/temmuz2008/14YTtoptik.pdf>, [11.07.2015].

Canada Council. (07.10.2013). *Greg Payce .Artist-potter / Saidye Bronfman Award*: <http://ggavma.canadacouncil.ca/en/archive/2013/winners/gregpayce>, [10.04.2014].

Crown Point Press. (Tarihsiz). *About the Artist Markus Raetz*: <http://www.crownpoint.com/artists/186/about-artist>, [05.07.2014].

Çağlayan, S., Korkmaz, M., & Öktem, G. (2014). *Sanatta Görsel Algının Literatür Açısından Değerlendirilmesi*: <http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/16.caglayan.pdf>, [23.09.2014].

Çevik, M. (2010). *Mehmet Çevik Teknik Resim Perspektifler*: http://kisi.deu.edu.tr/mehmet.cevik/TeknikResim/10_Ders_TR.pdf, [24.03.2014].

Daily-art. (Tarihsiz): <http://www.daily-art.com/jonty-hurwitzs-anamorphic-sculptures>, [05.09.2014].

Dekel, G. (22.03.2013). *I Am a Painter*: <http://www.poeticmind.co.uk/interviews-1/i-am-a-painter>, [13.01.2014].

Earth Porm. (Tarihsiz). *Mind-Bending 3D Beach Art By NZ Artist Jamie Harkins*: <http://www.earthporm.com/mind-bending-3d-beach-art-nz-artist-jamie-harkins>, [11.06.2014].

Frank Lloyd Gallery. (Tarihsiz). *Elizabeth Fritsch*: http://www.franklloyd.com/dynamic/artist_bio.asp?ArtistID=16, [08.11.2014].

Gardner, M. (1988). *Time Travel And Other Mathematical Bewilderments*: http://www.logic-books.info/sites/default/files/k12-time_travel_and_other_matematical_bewilderments.pdf, [05.11.2014].

Guiley, R. E. (2009). *The Encyclopedia Of Demons And Demonology*:
<http://ptchanculto.binhoster.com/books/Grimorios%20e%20cenas%20maquiavelicas/The%20Encyclopedia%20Of%20Demons%20And%20Demonology.pdf>,
 [17.05.2014].

Habib, I. (01.01.1993). *Shakespeare's Pluralistic Concepts Of Character, A Study In Dramatic Anamorphism*:
https://books.google.com.tr/books?id=9vmvAThyCw4C&printsec=frontcover&hl=tr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false,
 [21.01.2015].

Jonty Hurwitz. (Tarihsiz). *Kiss of chytrid*: <http://www.jontyhurwitz.com/kiss-of-chytrid>, [14.09.2014].

Jonty Hurwitz. (Tarihsiz). *Lala land*: <http://www.jontyhurwitz.com/lala-land>, [09.09.2014].

karenmortillaro.com. (Tarihsiz). *Karen Mortillaro*:
<http://www.karenmortillaro.com/about.php>, [23.06 2015].

Kaushik, Amusing Planet. (19.04.2013). *Anamorphic Portrait by Bernard Pras*:
<http://www.amusingplanet.com/2013/04/anamorphic-portrait-by-bernard-pras.html>, [04.02 2014].

Metanamorph. (Tarihsiz). *About Edgar Muller*:
<http://www.metanamorph.com/index.php?site=about>, [13.11 2014].

Metanamorph. (2008). *The Crevasse*:
http://www.metanamorph.com/index.php?site=project&cat_dir=3D-Pavement-Art&proj=The-Crevasse, [08.11.2014].

Metanamorph. (2007). *Waterfall*:
http://www.metanamorph.com/index.php?site=project&cat_dir=3D-Pavement-Art&proj=Waterfall, [28.10.2014].

Paolino, J. (Tarihsiz). *Square with four circles Felice Varini*. Eylül 15, 2014 tarihinde "siteprojects.org": <http://siteprojects.org/varini/index.html>, [15.09.2014].

Patrick Hughes. (Tarihsiz). *Patrick Hughes Reverspective*:
<http://www.patrickhughes.co.uk>, [13.02.2015].

Paulov2, Abduzeedo. (06.03.2009). *Insane 3D Paintings on the Street by Edgar Muller*: <http://abduzeedo.com/insane-3d-paintings-street-edgar-muller>, [13.11.2014].

Pinar. (22.03.2013). *More Non-Photoshopped Anamorphic Illusions by Felice Varini*: <http://www.mymodernmet.com/profiles/blogs/felice-varini-anamorphic-illusions-update>, [14.05.2014].

Power Updates. (14.10.2010). *lovethemount*: <http://www.powerupdates.com/clients/lovethemount/default.asp?sid=121&cid=-1995413206&aid=-824297373>, [21.07.2014].

Pyramid Gallery. (Tarihsiz). *Ben Arnup*: <http://www.pyramidgallery.com/product-category/artists/ben-arnup-ceramics>, [21.02.2014].

Saatchi Art. (Tarihsiz). *Jonty Hurwitz*: <http://www.saatchiart.com/jonty>, [08.09.2014].

Seckel, A. (2004). *Master Of Deception: Escher, Dali & The Artists Of Optical Illusion*: https://books.google.com.tr/books?id=t5IgWas4rJwC&printsec=frontcover&hl=tr&source=gbg_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false, [23.06.2014].

Site Projects. (Tarihsiz). *square with four circles felice varini*: http://siteprojects.org/varini/varini_bio.html, [12.07.2014].

Spooky,Oddity Central. (03.11.2009). *The Anamorphosis Works of Bernard Pras*: <http://www.odditycentral.com/pics/the-anamorphosis-works-of-bernard-pras.html>, [21.05.2014].

Swiss Art Foundry. (Tarihsiz). *Markus Raetz*: <http://www.swissartfoundry.com/artistsprojects/markus-raetz>, [13.06.2014].

Swiss Art Foundry. (Tarihsiz). *Ohne Titel, Nach Man Ray, 2005*: <http://www.swiss-artfoundry.com/artistsprojects/markus-raetz/untitled-nach-man-ray-2005>, [15.06.2014].

Swiss Art Foundry. (Tarihsiz). *Yes—No, 2003*: <http://www.swiss-artfoundry.com/artistsprojects/markus-raetz/yes-no-2003>, [15.06.2014].

Thomasmedicus. (2014). *Cv*: <http://thomasmedicus.at/cv>, [10.04.2015].

Thomasmedicus.at. (2014). *Emulsifier*: <http://thomasmedicus.at/emulsifier>, [10.04.2015].

Tr.Wikipedia. (13.03.2015). *Cizvitler.*: <https://tr.wikipedia.org/wiki/Cizvitler>, [05.07.2015].

Tr.Wikipedia. (11.11.2014). *Optik İllüzyon*:
http://tr.wikipedia.org/wiki/Optik_ill%C3%BCzyon#Bili.C5.9Fsel_ill.C3.BCzyonlar, [14.01.2015].

Twisted Sifter. (01.05.2014). *The Awesome 3D Beach Art of 3DSD*:
<http://twistedsifter.com/2014/05/3d-beach-art-by-jamie-harkins>, [25.07.2014].

Yüksel, R. (2002). *Plastik Sanatlar ve Algıda Yanılsama*:
<https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11421/877/172483.pdf?sequence=2&isAllowed=y> adresinden alındı, [04.05.2014].

ÖZGEÇMİŞ

ÖDÜL ATA

Kişisel Bilgiler

Doğum Yeri ve Yılı: Ankara 13 Kasım 1985

Yabancı Dil: İngilizce

Eğitim:

- 2015 - Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü
Seramik ve Cam Tasarımı Anasanat Dalı
- 2010 - Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
Seramik ve Cam Tasarımı Bölümü (Birincilik Derecesi ile
mezun oldu)
- 2002 - 75. Yıl Anadolu Lisesi

Seçilmiş Sergiler/Kongreler/Sempozyumlar

- 2015 - ‘9.Uluslararası Muammer Çakı Öğrenci Seramik Yarışması’,
Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Sergileme,
Eskişehir.
- 2013 - ‘Kusurluluk Sergisi’, Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık
Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, İzmir.
- 2012 - 3. Uluslar arası Gizem Frit Seramik Yarışması, Sakarya.
- 2012 - ‘Deneyimin Ötesi’, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar
Fakültesi Öğrenci projeleri, Sergileme, İstanbul.

- 2011 - ‘Güzel Sanatlar Fakülteleri Derece Mezunları’, Akdeniz Üniversitesi, Sergileme, Antalya.
- 2010 - ‘3. Ege Art Sanat Günleri’, Ege Üniversitesi, Sergileme, İzmir
- 2010 - ‘11. Altın Testi Seramik Yarışması’, İzmir Rotary Kulübü Ahmet Erdinç Ödülü, İzmir.
- 2009 - ‘SERES 2009’, 1. Uluslar arası Seramik, Cam, Emaye, Sır ve Boya Kongresi, Eskişehir.
- 2007 - ‘Karacasu Toprağından Terra Sigillata’, Uluslar arası Seramik Sempozyumu, İzmir.